HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI

Alevilerin yakın dönemde yerleşim yerlerinden daha güvenli ve rahat yerlere doğru göçüyle birlikte mürşit, pir, ana, dede, rehber, talip bağları kopmuş, yol kesintiye uğramıştır.
Göç süreciyle Aleviler daha hızlı bir asimilasyonla karşılaşmış, Yol'unu erkânlarını uygulama koşullarının azalmasıyla birlikte birçok uygulamalarını da unutmuşlardır. Kentleşmenin yarattığı iç içe geçiş ve kurumsal çözülme Alevi Erkânlarının (özellikle Hakk'a Yürüme Erkânı ve Cem Erkânlarının) içine İslami uygulama ve söylemlerinin de dahil edilmesine neden olmuştur. Kendi öz öğretisine yabancılaşan bir kısım Aleviler ya hiçbir uygulama yapmayarak inançlarından kopmuş ya da özenti ve baskının etkisiyle İslami uygulamaları taklide yönelerek bunlar kendi değeriymiş gibi kabullenme yoluna gitmiştir.
Bu çalışmadaki erkânlar, Kızılbaş Alevi-Bektaşi Yol'unun, yolağının öz değerlerine ve Yol'un gereklerine göre hazırlanmıştır. Bu erkânlar hazırlanırken, Erkân uygulamalarındaki "rızalık" ilkesi ve "Yol bir, sürek bin bir" anlayışı ile bölgesel farklılıklar göz önünden bulundurularak hazırlanmıştır.

Alevi Araştırma ve Eğitim Enstitüsü

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI

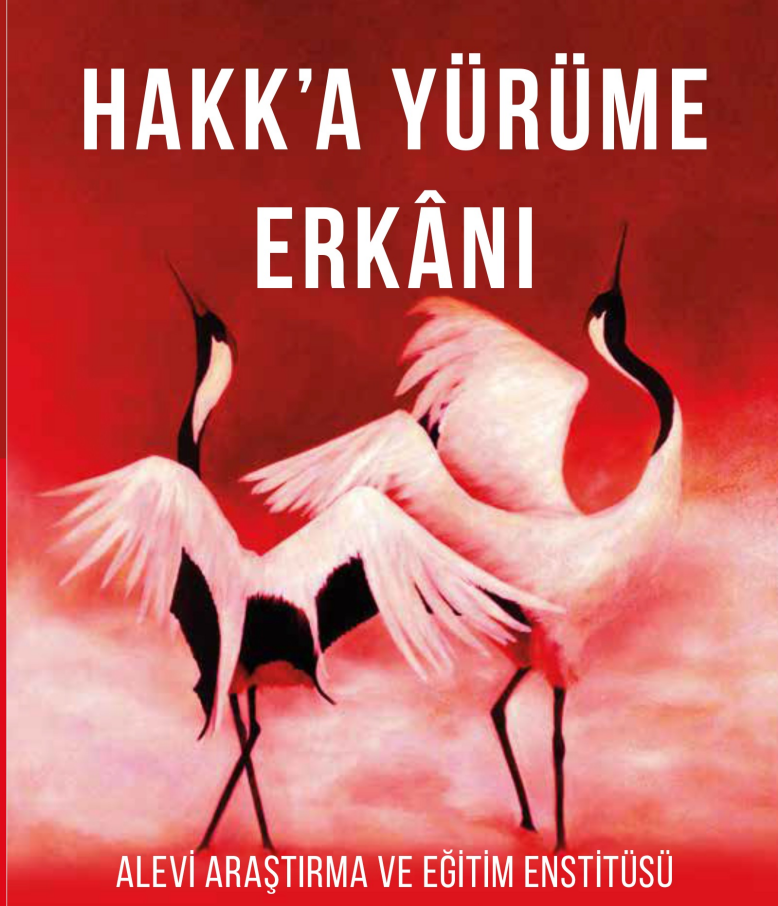

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI

ALEVİ ARAŞTIRMA VE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

3. BASKI 2023

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI

Alevi Araştırma ve Eğitim Enstitüsü

HAKKA YÜRÜME ERKÂNI

Alevi Araştırma ve Eğitim Enstitüsü Yayınıdır

http://www.alevi-enstitusu.de/
https://www.youtube.com/@alevitischeinstitut6298
https://www.facebook.com/profile.php?id=100064566857580
info@alevi-enstitusu.de
Tel: +49 15906818177

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI

Alevi Araştırma ve Eğitim Enstitüsü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 9

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI 13
İlk Sırlama 13
Delil / Çerağ Uyandırılması 14
Hakk'a Yürüyen Canın Tenini Yıkama Hizmeti 15
Yıkama Hizmeti 15
Ön Yıkama 16
Birinci Yıkama 16
İkinci Yıkama 16
Bedenin Kurulanması 17
Sırlama Gömleği Giydirme 17
Gömlek 19
Eteklik 19
Sargı 19
Taşıma Bağı 20

MEYDAN HİZMETLERİ 21
Rızalık Meydanı Hizmeti 21
Cerağ Uyarma Gülbangı 22
Toprağa Sırlama Hizmeti 28
Bedenin Toprağa Sırlama Gülbangı 30

Mezar Sonrası Yapılan Hizmetler 32
Cerağ Uyarma Gülbangı 32
Lokmaya Destur Gülbangı 32
Lokmaya Sofra/Hizmet Gülbangı 33
Çerağ Sırlama Gülbangı 33

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI SONRASI YAPILAN HİZMETLER 35
Kırk Erkânı 35
Hizmet Ehli'nin Toplumdan Himmet İstemesi 36
Yürütülecek Erkân Hakkında Açıklama ve Uyarılar 37
Çerağ Uyarma Gülbangı 37
Hakka Yürüyen Can İçin Rızalık Alma 38
Devriyeler / Nefesler 39
Kırk Erkânnamesi Okunması 39
Lokma Gülbangı 42
Hizmet Gülbangı 42
Çerağın Sırlanması 43

DARDAN İNDİRME ERKÂNI 45
Hakk'a Yürüyen Can için Rızalık Alma 46
Çerağ Uyarma Gülbangı 47
Lokma Destur Gülbangı 50
Meydan/Hizmet Gülbangı 51
Çerağ Sır Etme Gülbangı 52
Canları Uğurlama Temennası 52

KABİR YAPMA / KABİR KALDIRMA HİZMETİ 53

MÂSÛM-U PÂK HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI 55
İlk Sırlama 55
Delil/Çerağ Uyandırılması 56

YIKAMA HİZMETİ 59
Ön Temizlik 60
Birinci Yıkama 60
İkinci Yıkama 61
Mâsûm-u Pâk Bedeninin Kurulanması 62
Sırlama Gömleği Giydirme 62
Gömlek 63
Eteklik 63
Sargı 63
Taşıma Bağı 64
Sırlama Gömleği Giydirilmesi Sonrası Okunan Gülbang 64
Mâsûm-u Pâk Meydan Hizmetleri 65
Devriye 66
Hakk Meydanı Hizmeti 67
Devriye 68

MÂSÛM-U PÂK TOPRAĞA SIRLAMA HİZMETİ 69
Bedeni Toprağa Sırlama Gülbangı 69
Devriye 70
Mezarlık Sonrası Rızalık Lokması Gülbangı 72
Lokma Destur Gülbangı 72
Lokma Gülbangı 73
Çerağ Sırlama Gülbangı 73
Hakk'a Yürüme Erkânı Sonrası Yapılan Hizmetler 74
Kırk Lokması 74
Hizmet Ehli'nin Toplumda Himmet İstemesi 75

Yürütülecek Lokma Hizmeti Hakkında
Açıklama ve Uyarılar 75
Çerağ Uyarma 76
Hakk'a Yürüyen Can İçin Rızalık Alma 77
Mâsûm-u Pâk Hakk'a Yürüme Erkân'ı
Sonrası Hizmetler 77
Kırk Lokması 78
Devriyeler 78
Kırk Lokması Gülbangı 79
Çerağ Sır Etme Gülbangı 80
Mezar Kaldırırken Okunan Gülbang 81
Kabir / Mezar Taşı için Öneriler 82
Devriyeler 84

KISA TERİMLER SÖZLÜĞÜ 97

EKLER:
- Ali Sönmez Tarafından Hazırlanan Hakka Yürüme
Erkânı Hijyen Kuralları ve Mutfak Hijyen Planı 121

ÖNSÖZ

"Hakikat rumuzundan mana seçenler
Hak ile birlikte bir oldu gitti
Pirler meydanında serden geçenler
Karıştı katere nur oldu gitti"
Aşık Daimî

Canlar,

Alevilik tarihsel, kültürel, felsefi, inançsal olarak kendine özgü kadim bir YOL'dur. Yol'un mürşitleri, pirleri, rehberleri, talipleri "Yol Cümleden Uludur" düsturundan taviz vermeden, büyük bedeller ödeyerek Yol'u günümüze kadar taşıdılar.

Alevi inancını ve Erkanını Yol Dili ile anlatmak, uygulamak ve bizden sonraki kuşaklara aktarabilmek için Hakk'a yürüme Erkanı'nı pirlerimizin rehberliğinde yoğun bir çalışmayla hazırladık.

Toplumlar kendine özgü inanç, kültür, gelenek, göreneklerini yine kendilerine özgü terminolojileri ile gelecek nesillerine aktarırlar. Aksi takdirde, zamanla yok olup tarihe karışırlar. Tarihte bunun örnekleri çoktur.

Biz Aleviler de kendi inanç ve kültürümüzün yok olamaması için, Erkanlarımızı Yol dilimizle, en değerli hazinemiz gibi korumalı ve yaşatmalıyız. Bunu da söz, yazı ve ritüellerimizi

uygulayarak başarabiliriz. Yazmak, söylemek, ritüelleri yaşatmak asimilasyona karşı direnmektir.

Ancak burada bir konuyu özellikle belirtmekte yarar olduğuna inanıyoruz. Ritüeller ile ilgili yanlış anlaşılmalara meydan vermemek için bu açıklamanın aslında bir zorunluluk olduğunu da belirtmeliyiz. Hakka yürüme erkanı ve diğer bazı durumlarda farklı yörelerde farklı gülbankların söylendiğini biliyoruz. Bu durumun doğal olduğunu ve tek tipleştirme gibi bir çaba ile hareket etmediğimizin bilinmesini isteriz. Bize yakışan bu tür farklıları ortadan kaldırmak değil tersine saygı duymak ve kabullenmektir. Bu durum bir diğer açıdan, kültürel farklılıklarımızın aslında zenginliğimiz olduğu gerçeğidir.

Asimilasyona karşı en önemli direnme ise 'Hakk'a Yürüme Erkan'ının özüne uygun, hakim inancın terminolojisinden arındırarak uygulanmasıdır.

Öğretimizin Ana toprağında Alevi kimliğimizin inkârı devam ediyor. Anayasal bir güvence altında değildir. Devlet, Aleviliği Türk-İslam sentezi içinde eritme, özünden koparmak için elindeki tüm olanakları kullanıyor. Aleviliği de İslamcı ümmetçi kulvara çekerek asimle etmeye çalışıyor. Ne yazık ki, bilerek veya bilmeyerek kimi dedeler, yöneticiler bu tuzağa düşüyor ve Devletin kendilerine verdiği asimilasyoncu rolü üstleniyorlar.

Bu mütevazı hizmetimiz ile Asimilasyona karşı direnmek, Alevi-Kızılbaş Yolumuzu sahiplenerek kimliğimizin özüne uygun yaşamasına katkı sunmayı amaçladık.

Hakk'a yürüyen canlarımızı, kendi yol dili, kendine özgü erkanları ile uğurlamak geride kalanların sorumluğundadır. Bu sorumluluğu yerine getirmek ise en çok Dedelere, pirlere Yol ehli olan canlara düştüğü kanısındayız.

Yol dili denilince kastettiğimiz şey şudur. Öncelikle anlaşılır olmak. Anlaşılır olmanın ilk şartı ise hepinizin bildiği gibi herkesin kendi dilinde kendisini ifade edebilmesidir. Anlaşılır olmanın bir diğer noktası ise yaşanılan devrin dilini kullanmaktır. Yol erenleri kendi dönemlerinde halk içinde kullanılan dil ile konuşmuş ve o dille yazmışlardır.

Yol dilinin belkemiğini oluşturan temel özelliği ise ikilik dilinden uzak durmaktır. İkilik dilinden uzak durmak, her canı ve cümle mahlukatı bir görmek, insanlar arasında inançsal, ırksal ve cinsiyete dayalı düşmanlıklar yaratacak ve körükleyecek yaklaşımlardan uzak durmak ve karşıt saydığını yok ederek kendini var etmek gibi bir ikilemden uzak durmaktır. Unutmayalım ki bizim en büyük düşmanımız cehalettir ve savaşacağımız ilk düşman kendi cehaletimizdir.

İşte bizim amacımız da Alevi-Bektaşi-Kızılbaş Kimliğimize uygun hareket ederek yok edilmek istenen Yol Erkanlarımızı toplumumuzla yeniden buluşturmaktır.

Nesimi'nin dile getirdiği gibi:

"Sen bu sırrı kimden aldın dediler
Üstadımdan aldım, pirden gelirem."

Alevilerde "can" kavramı aynı zamanda kadın erkek eşitliğinin de sembolüdür. Hizmeti yapan da ve hizmeti yapılan da "Can"dır. Yolumuz gereği, geride kalan canlar hakka yürüyen cana son hizmeti, onun yaşadığı değerlere uygun olarak yapmasıdır.

Her Can Hakk'tan gelir Hakk'a döner. Tüm Canlar aynı devranın/ devriyenin içindeler. Tüm nesneler de... Elinizdeki kitapçık ile yolumuza hizmet etmeyi murad eyledik. Eksikleri-mizi, yanlışlarımızı bizim ile paylaşmanız dileğimizdir.

Hüü Gerçeğin demine devranına...
Aşkı muhabbetle.

"Ne var ise sende bende
Aynı varlık her bedende
Yarın mezara girende
Sen toksun da ben aç mıyım"
Aşık Veysel

Alevi Araştırma ve Eğitim Enstitüsü
2023

* Değerli canlar, bu erkanın hazırlanmasında geçmişte birlikte yürüdüğümüz canların da emek ve katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI

Alevi-Bektaşi-Kızılbaş İnancında, Hakk'a Yürüme Erkânı'nda birbirini tamamlayan üç aşamalı Meydan Hizmeti vardır: Rızalık Meydanı, Hak Meydanı, Toprağa Sırlama Meydanı. Yolumuz gereği, Hakk'a Yürüme Erkânı Hizmeti, Hakk'a yürüyen canın dostları, musahip ve yakınlarının katılarak yürüttüğü hizmetler bütünüdür. Sırlanacak canın bedensel durumuna göre hizmet yürütülür.

İLK SIRLAMA

Gözleri açık kalmış ise "gözlerinin sırlanması" gerçekleştirilir. Bu işlem avuç içiyle göz kapaklarının tek tek kapatılmasıdır. Bu işlem yapılırken yakında bulunan canların duyacağı şekilde ***"Ya Hakk"*** denir.

Çenenin açılmaması (düşmemesi) için ince bir bez ile çene bağlanır. Bu işlem yapılırken de yakında bulunan canların duyacağı şekilde

"Ya Hızır" diye seslenilir.

El ve ayakların düz kalabilmesi için bağlanması, Yolumuz diliyle söylersek "mühürlenme"si gerekir. Bu işlem yapılırken yakında bulunan canların duyacağı kadar ***"Ya Pir"*** diye seslenilir.

Hakk'a yürüyen can morga götürülmeyip de evde tutulacaksa, geleneğimizde olduğu gibi, başına yastık konulmadan "Hak döşeği / rahat döşeği" olarak ifade edilen döşeğe yatırılır, üzeri temiz bir örtü ile örtülür.

DELİL/ÇERAĞ UYANDIRILMASI

Evde, (Hakk'a yürüyen canın bulunduğu mekânda) delil uyandırılmadan önce Hizmet Ehli[1], Hakk'a yürüyen canın anne ve babasının adlarını dillendirerek;

"(……) ve (……)'nin/nın çocukları olan; (……) Ana'dan vücut bulup cana gelen (……)'in canı bedenini terk edip Hakk'a yürümüştür."

Hizmet Ehli yanında varsa musahibi, yoksa bir yakını ile, Hakk'a yürüyen canın başının sol tarafına (kalbine) gelecek şekilde Dâr olur. Hazırda bulunan hane halkı ve bütün canlara **"himmet edin canlar"** der. Hazırda bulunan bütün canlar bulundukları yerlerde edep erkân dururlar.

Hizmet Ehli:

"Hakk Yolu'ndaki (……..) Can aşkına: Ya Hakk, ya Bozatlı Hızır, ya Pir" denilerek Çerağ uyandırılır.

Hizmet Ehli ardından Gülbang okur:

"Destur-u Pir, Ya Hakk, Ya Hızır,
Hakk ve hakikat aşkıyla uyandırdığımız çerağımız
(……..) Canımıza delil ola.
Menziline kavuşmasına nail ola.
Ya Hakk;
(……..) Can Sana dönüyor.

1- Hizmet Ehli: Pir, Dede, Ana, Baba, Musahip, İkrarlı ve bu hizmeti yürütmeye el almış kişileri kapsar.

Naciye Ana hakkı için, devri daim ola.

Bütün yol ululları hakkı için, cümle âlem ile çark-ı pervaza duran mürşitler, pirler aşkına, erenlerin katarına dâhil ola.

Ya Hakk, (…….) Can'ın geride kalan bütün yakınlarına, dost, akrabalarına esenlik ve sabırlar vere.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

* Meydanda hazır bulunan canlar cemal cemaledir. Gülbang verildikten (okunduktan) sonra hiç kimse Hakk'a yürüyen canımıza ve birbirine sırtını dönmeyerek, geri geri dışarı (hizmet adabı) çıkılır. Hakk'a yürüyen can eğer morga götürülecekse, Hizmet Ehli birkaç canı yanına alarak canın nakil edileceği araca kadar refakat eder.

HAKK'A YÜRÜYEN CANIN TENİNİ YIKAMA HİZMETİ

* Tabutun açılmasına doktor tarafından bulaşıcı hastalık ihtimalinden dolayı (Infektiöse Leiche) müsade edilmiyorsa yıkama işlemi yapılmaz!!!

YIKAMA HİZMETİ

Hakk'a yürüyen canın bedeninin son yolculuğa hazırlanmasıdır. Yıkama hizmetini yapacak olan Hizmet Ehli, gerekli malzeme listesindeki hazırlığını yapar.

Hizmet Ehli:

"Destur-u Pir,

Himmet eyledik, (.....) Can'ın bedenini Hakk rızası için yıkamaya.

(.....) Canımız Hakk'ın varlığından var oldu, aramızda bir yaşam sürdü ve şimdi ise Hakk'a yürüdü. Yönü aslı varlığına döndü, canı Hakk Katı'na mihman oldu, hakikatte özüne kavuştu.

Biz ondan razı olduk; cümle âlemde ondan razı ola.

Dil bizden, nefes pirden ola. Hüü gerçeğin demine devranına."

ÖN YIKAMA

Hakk'a yürüyen canın üzerindeki giysileri uygun şekilde çıkartılır.

Gerekli ise karnındaki gaz ve atıkların çıkması sağlanır. Ardından gaz ve atıkların geldiği kısımlar tekrar sabunlanıp yıkanır. Bu hizmette kullanılan eldiven ve sünger değiştirilir. İlk olarak ıslak pamuk ya da bez parçası ile ağız ve burun temizlenir.

BİRİNCİ YIKAMA

Hakk'a yürüyen canın ilk önce "edep" yerleri temizlenir. Sonra başının bir tarafından başlanarak, karın altına kadar yıkanır. Diğer tarafa yan çevrilerek sonra da sırt bölgesi yıkanır, yerine yatırılır. Yıkama ayaklara kadar yapılır. Sık sık köpüklü su dökülür. Bu hizmette kullanılan eldiven ve sünger değiştirilir.

İKİNCİ YIKAMA

Hakk'a yürüyen canın başından itibaren başlanarak tüm beden ayaklara kadar yıkanır. Sonra yan çevrilerek sırt bölgesi

yıkanır, tekrar yerine yatırılır. Tüm beden ayaklara kadar tekrar yıkanır.

Bu hizmette kullanılan eldiven ve sünger değiştirilir. Gerekiyorsa(!) oturma pozisyonuna getirtilerek karnına bastırılır. Bedeninden atık ya da gaz gelmesi durumunda yeniden yıkanır. Edep yerleri pamuk ile kapatılır.

Bu ortamda oluşan kokuları gidermek amacıyla tütsü yakılması veya kolonya, parfüm serpilmesi gerekebilir.

Hakk'a yürüyen canın bedenine dokunulamıyorsa (kaza, ameliyat, otopsi vs.) yukardaki hizmetler yapılamaz. Sadece temiz bezlerle bedeni silinir ve kurulanır.

Hakk'a yürüyen canın musahibi, dost ve yakınları *"Rızalık Suyu"* dökerler.

Hizmet Ehli:

"Döktüğünüz su Bozatlı Hızır aşkına ola.
Pir aşkına dökülen suyun pâk ola.
Abu hayat suyundan can bula.
Döktüğünüz su arılık-duruluk-rızalık suyu ola."

BEDENİN KURULANMASI

Havlularla Hakk'a yürüyen can'ın bedeni kurulanır ve sırlama gömleğinin giydirilmesi hizmetine başlanır.

SIRLAMA GÖMLEĞİ[2] GİYDİRME[3]

Hakk'a yürüyen can ikrarlıysa, ikrarında bağladığı ve görgülerinde kullandığı kemerbest olduğu ikrar kemeri/kuşağı

2- Bazı bölgelerde kefen, kefen gömleği ya da libas da denir.

3- Bazı bölgelerde sırlama gömleği yerine temiz giysiler giydirilerek tabuta konulur ve giysileriyle sırlanır.

sırlama gömleğin üzerine Hizmet Ehli tarafından; ***"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir"*** denilerek, Hakk'a yürüyen canın beline bağlanır.

Hakk'a yürüyen canın bedeni yatay durumdayken mümkün ise dâr duruşuna (kolları göbek altında birleştirilir) getirilir. Morgdan gelmiş bir canın bedeni soğuktan donmuş olması durumunda, dar duruşuna getirmek mümkün olamayacağından, elleri yanlarda serbest bırakılarak da sırlanabilir. Ayaklar, başparmaklarından birbirine bir bezle bağlanarak mühürlenir.

Sırlama Gömleği üç/dört kat gömlek/kefen[4] bezinden oluşur.[5] Kefen bezleri Hakk'a yürüyenin boy ölçüsü dikkate alınarak kesilir.[6]

4- Bazı bölgelerde evlenme yaşında olan ya da nişanlı olanların ellerine kına yakılır ya da bir eline elma konularak sarılır. Bazı bölgelerde kefenin yanına, tabuta, renkli bezler konulur.

5- a. Yakasız libas/gömlek bedene ilk değendir. Yol hukukunu temsil eder. Simgesi havadır, nefestir. Rehber hakkıdır.
b. İkinci libas Yol'a girmeyi temsil eder. Simgesi ateştir.
Musahip için Pir hakkıdır.
c. Sırlama libası Marifet'i temsil eder. Simgesi sudur, arı-duru eder.
Mürşit hakkıdır.
d. Sırlama libası Sırr-ı Hakikat'i temsil eder. Toprağa değende odur.
Simgesi topraktır, sabırdır. Hak Meydanı'nın hakkıdır.

6- Yolumuzda kadın-erkek gibi bir ayrım bulunmamaktadır. Yola göre insan ayrımsız "Can"dır. Yabancılaşmanın yarattığı etkiyle kadın ve erkekte ayrı ayrı sayı ve ölçülerde giydirilme,"bizim nazarımızda kadın erkek farkı yok noksanlık, eksiklik senin görüşlerinde." Düsturumuza terstir. Hakk'a Yürüme Erkanı'nda böylesi bir uygulamaya gidilmesi gerekmemektedir. Libas giyilmesi sırasında böylesi bir ayrım ve ölçü içinde olunması doğru değildir.

GÖMLEK

Sırlama Gömleği (kefen bezi) diz kapağına gelecek uzunlukta ikiye katlanır. İkiye katlanan kısımda başa geçirilecek şekilde makasla yaklaşık olarak 15x15 cm ölçülerinde kesilir.

ETEKLİK

Eteklik bezi iki kat olarak ayak ve baş tarafından daha rahat bağlanması için 50/60 cm'den daha uzun kesilir.

SARGI

Sargı bezi, bedene sarılması için biçilen bezdir.

Sargı bezi tek kat olarak ayak ve baş tarafından rahat bağlanması için 50/60 cm'den daha uzun kesilir.

İlk olarak sargı bezi Hakk'a yürüyen canın üzerine serilir. Sonra eteklik bezi serilir. Son olarak gömlek bezinin kesilen bir katı başa geçecek kısıma kadar katlanır, sargı ve eteklik bezinin üzerine serilir. Sonra üç bez yanlamasına yarısına kadar katlanır. Hakk'a yürüyen canın bedeni yan çevrilir. Kefen bezlerinin katlanan kısmı sırtının altına gelecek şekilde yerleştirilir. Beden tekrar sırt üstü yatırılır ve diğer yana çevrilir, katlanan kefen bezleri bedenin altından çekilerek düzeltilir.

Yarısı katlanmış olan gömlek bezinin kesilen kısmı Hakk'a yürüyen canın kafasından geçirilerek üzerine serilir. Eteklik bezi Hakk'a yürüyen canın bedenini kapatacak biçimde sarılır. Son olarak sargı bezi bedene sarılır baş ve ayak taraflarından sıkı şekilde düğümlenir.

TAŞIMA BAĞI

Uygun ölçülerde üç adet taşıma bağı kesilir. Bu bağlar ile Hakk'a yürüyen can omuzundan, belinden ve ayaklarından olmak üzere bağlanır. Bu bağlar taşımak amacıyla kullanılır ve toprağa verme sırasında çözülür.

Sırlama Gömleği Giydirilmesi Sonrası Okunan Gülbang

Hizmet Ehli:

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir
(…….) Can,
Önsüz ve sonsuz olarak gördüğümüz evrende dört anasırdan varlığa geldin.
Hakk Yolu'nda rızalık içinde bir yaşam sürdün.
Bu bedende devrini tamamladın, yolcu oldun.
Akladık, pakladık, sırlama gömleğini giydirdik.
Sırladık, hizmetini gördük, Hakk Yoluna hazırladık.
Bu Meydan senden razı oldu, Hak'ta senden razı ola.
Dil bizden, nefes pirden ola.
Hüü Gerçeğin demine devranına"

(Meydan hizmetlerine geçilmeden Nefesler okunabilir.)

MEYDAN HİZMETLERİ

* Rızalık Meydanı Hizmeti
* Hak Meydanı Hizmeti
* Toprağa Sırlama Hizmeti

RIZALIK MEYDANI HİZMETİ

Hakk'a yürüyen canı uğurlayanların rızalıkla vedalaşması için cemal cemale gelme erkânıdır.

Alevi-Kızılbaş-Bektaşi öğretisinde her hizmet rızalığa dayalıdır. Hizmeti yürütecek olan Hizmet Ehli Hakk'a yürüyen canın, orada varsa Pir'i, musahibi ve yakınlarından Erkân'a başlamadan önce kendisi için Rızalık alır. Aleviliğin diğer erkânlarında olduğu gibi, Hakk'a Yürüme Erkânında hizmeti yürütecek olan Hizmet Ehli Meydandaki canlardan da karşılıklı rızalık alarak hizmeti yürütür.

Hizmeti yürütecek olan Hizmet Ehli Meydandaki canlara yürütülecek olan Erkan hakkında bilgi verir.

"Canlar,

Bildiğiniz gibi her toplum kendi inanç ve geleneklerine göre yaşamlarını kaybeden insanların ardından farklı ritüeller yaparlar.

Biz Aleviler de Hakk'a uğurladığımız canlarımız için Erkânlar yürütürüz.

Şimdi de (.....) Can›ın Hakk'a uğurlama Erkânını yürütmek üzere siz canlarla cemal cemaleyiz.

Öncelikle (.....) Can'ın ailesinin bu hüzünlü gününde onları yalnız bırakmayıp acılarına ortak olduğunuz için cümlenize aşkı niyazlarım ola.

"Hakk'a yürüyen (.....) Can'ın Devri daim ola. Bu hizmetin aşkı hürmetine bir çerağ uyaralım."

ÇERAĞ UYARMA GÜLBANGI

Hizmet Ehli:

"Medet ya Hakk, Yetiş ya Hızır, Himmet ya Pir,
Desturunuzla Pirler, himmet edin canlar,

* İçinde bulunduğumuz koşullar gereği istisnai durumlarda ailenin ve kurumun rızalığı yeterlidir.

"Canlar, (…….) anadan vücut bulan (.....) canımız bildiğiniz gibi (…….) günü Hakk'a yürümüştür. Bizler Hakk'a yürüyen (.....) Can'ın menzile kavuşması, "Hakk ile Hakk" olması dileğiyle (musahibi, piri ve yakınlarından) rızalık aldık, Meydana geldik.

Yolumuz gereği bu Erkânı yürütebilmemiz için siz değerli canlarında gönül rızalığı gerekmektedir.

Meydanda hazırda bulunan canlar, (.....) Can'ın Hakk'a Yürüme Erkânını yürütmemize rızalık veriyor musunuz?

- Hakk aşkıyla. Razıyız.

-- Rızalık veriyor musunuz?

- Hak aşkıyla. Razıyız.

-- Rızalık veriyor musunuz?
- Hak aşkıyla. Razıyız.

Hizmet Ehli:
"Razıyız" diyen dillerinizden Hakk razı ola."

Bu çerağı hakk'a yürüyen (……..) Can aşkına,
Bütün hizmetlerini görenler aşkına,
Acıyı kederi ve üzüntüyü yaşayanlar aşkına,
Çerağımızı uyarıyorum."

Hizmet Ehli:

"Acımız büyük canlar; hiçbir şey durağan değildir, her şey değişip-dönüşür ve sonuçta aslına döner. Hakk'a yürümek, bir yaşamın sonu, yeni bir yaşamın başlangıcıdır. Yunus Emre'nin söylediği gibi,

"Geldi geçti ömrüm benim, şol yel esip geçmiş gibi."

Hakka yürüme bir hakikat, yani yaşamakta olduğumuz doğanının yasasıdır. Evrenin çarkı pervaz ile döngüsüdür. Yolumuz ve doğamız gereği; Hak'tan gelir, Hakk'a döneriz. Yaşama doğar, Hakk'a yürürüz.

Aşık Veysel'in dediği gibi; "Aynı vardan var olmuşuz "

Büryani Baba'nın dediği gibi "canlı cansız cümlemiz bir nesneden" varolduk.

Önemli olan çok yaşamak değil, yaşam süresince doğaya, insanlığa karşı sorumluluklarını bilip kemalate ermek, kalıcı eserler bırakabilmektir. Beden toprak ananın bağrına sırlandıktan sonra da aşk ile anılabilmek, Hakk ile yâd edilebilmektir.

Kaldı ki Alevi bir can daha yaşıyorken Pir Divanında kendi özünü Dar'a çekerek; kinden, kibirden, riyadan, kov ve gıybetten nefsinden arınıp senlik-benlik denilen illetten kurtulabili-

yorsa, ikrar verdiği yolda ikinci doğumunu da gerçekleştirmiş olur."

"Ey can,

Ben ***ezelden var idim, maşuk ile yar idim,***
Hak dünyaya gönderdi, alemi göre geldim.

Çün gökden yere yağdım, yerden göğe çok ağdım,
Adem donun donandım, devranım süre geldim.

Et ve deri büründüm, geldim size göründüm,
Adımı adem kodum, ondan zuhura geldim.

Aşk esritti canımı, uş Ene'l Hakk dedirir,
Korku gitti gönlümden, Mansur'um dara geldim.

Yunus Emre

Bu kemalet yolculuğunda birbirimizi sevip saymalı, canlı-cansız ayırmadan, cümle varlıkların birliğine, hakkına, hukukuna saygı göstermeli ve korumalıyız."

Hizmet Ehli:

"Sevgili canlar,

Doğum ne kadar gerçek ise Hakk'a yürümekte o kadar doğaldır. Hakk'ın birliğine yani 'vardan var oluş'a inanan bizler bu ayrılışa 'don değiştirme' deriz. Taşıdığımız can itibariyle Suret-i Hakk'ta var olduğumuz için ebediyen yok olmayız. 'Hakk'tan geldik, yine Hakk'a döneriz .

Onun için birbirimizi kırmadan-üzmeden, insanları dillerine, dinlerine, cinsiyet ve renklerine göre ayırmadan, ötekileştirmeden, hak yemeden-yedirmeden, adaletle, insanca

yaşamayı, hakça paylaşmayı düstur edinerek bir yaşamı sürdürme gayreti içinde olmalıyız.

Sevgili canlar,

Bu nedenle (.....) Can yaşarken Hakk'ı ve hakikati kendi özünde görüp Ene'l Hakk diyen, eline, diline, beline, eşine, işine, aşına sahip olmayı kendisine düstur edinen; amacı insani kâmil olmak olan (.....) Can aramızda çalıştı-çabaladı, yedi-içti, ağladı-güldü, kondu-göçtü.

Şu an dili dönmeyen bu Canımız cümle sevenlerinin ve dostlarının meydanındadır. (.....) Canımız burada hâl diliyle bizlere şöyle sesleniyor:

Dostlar, yarenler,

Birçoğunuzla birlikte yaşarken, acıyı, sevinci ve mutluluğu birlikte paylaştık. Şimdi cansız bedenim meydanınızda, canım Hakk Divanı'ndadır.

Geldik yedi alem sülbü atadan
Çar anasıra büründük
Bir bedende can bulduk
Hüü dedik gerçekler demine.
Cansız bedenim Meydan'a indi
Bir zaman sefasıyla gülen, cefasıyla ağlayan
ve dost gönüllerine mihman olan bu can
Şimdi bedenini terk edip Hakk›a göçtü..
Hüü Erenler..”

***** Bu esnada birkaç devriye okunur.

Kim Bilir –Gevheri

Katre idim ummanlara karıştım
Kaç bulandım kaç duruldum kim bilir
Devre edip âlemleri dolaştım
Bir sanata kaç sarıldım kim bilir

*** Lâmekân İlinde Bir Nişan İken--Noksani**

Lâmekân ilinde bir nişan iken
Zuhur etti beni bir kân içinde
Üçyüz altmış altı nehirden gelen
Özüm katre etti umman içinde
. . .

*** Bir Gerçeğe Bel Bağladım—Aşik Daimi**

Bir gerçeğe bel bağladım erenler
Aldı benliğimi bitirdi beni
Damla idim bir ırmağa karıştım
Denizden denize götürdü beni
. . .

Buhar oldum yağdım yağmurlarınan
Karıştım toprağa çamurlarınan
Piştim fırınlarda hamurlarınan
Üstadım sofraya yatırdı beni
. . .

"Canlar, Dili dönmeyen (.....) Canımız aramızdan ayrılıyor. Hakk yolunda bir yudum suyun, bir lokma ekmeğin, birlikte yürünen yedi adım yolun hakkı vardır.

(.....) can bilerek ya da bilmeyerek gönül kırmış, sizleri

incitmiş olabilir. Üzerinde hakkınız kalmış olabilir. Aranızda (.....) canımızdan ağrınmış, incinmiş, gücenmiş, alınmış, dargın, kırgın, alacaklı-verecekli can var ise; meydana gelsin, dile gelsin. Hakkını talep etsin.

(Hizmet Ehli kısa bir süre bekler…

O takdirde:

--Hakk'a uğurladığımız bu can için gönül birliği ile Rızalık veriyor musunuz? diye üç kere sorar.

-Hakk aşkıyla razıyız.

--Rızalık veriyor musunuz?

-Hakk aşkıyla razıyız.

--Rızalık veriyor musunuz?

-Hakk aşkıyla razıyız.

--Hakk razı olsun diyen dillerden-gönüllerden Hakk da razı olsun.

Hızır işinizi-güçünüzü rast getire."

*Bu bölümde (…….) Can'ın yaşamıyla ilgili kısa bilgiler verilebilir.

Hizmet Ehli:

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,
Hakkın Divanı'na geldik, Dar'ına durduk,
Elimiz pirde yüzümüz yerde, özümüz dar'da,
Rızalık Meydanı'nda, Hakk Divanı'nda,
Öz'ü öz'e bağladık, hâl ile halleştik,
Hakk Meydanı'nda, can olup birleştik.
Dil bizden, nefes pirden ola.
Hüü Gerçeğin demine devranına.

Sevgili canlar

Erkânımız burada tamamlandı.

Şimdi birlikte Toprağa sırlama erkânı için mezarlığa gideceğiz.

Hakk'a yürüyen canın yakınları saf olurlar ve canların taziye dileklerini kabul ederler."

** (Sırlama başka bir ülkede/şehirde yapılacaksa Toprağa sırlama hizmeti orada yapılır.)*

TOPRAĞA SIRLAMA HİZMETİ

Bölgesel farklılıklar olmasına rağmen genellikle Hakk'a yürüyen can mezara ayakları doğuya, başı batıya, yüzü ise Güneş'e gelecek şekilde sırt üstü konur.

Beden toprağa sırlanmadan önce, üstünü örtecek toprağın üzerine emniyetli biçimde konur. Hizmet Ehli kısa bir açıklama yapar.

Yol'a göre insanın niteliği, insanın doğadaki konumu, malmülk, yaşarken yerine getirilmesi gereken sorumluluklar, rızalıklar ve değerler gibi konular üzerinde durulabilir.

Sevgili canlar,

İnsan denilen varlık Hakk ile kaim olan varlıktır. İnsan Hakk'tan gelir Hakk'a döner.

Hakk cümle kainat mevcudiyetinden ibarettir. Vahdet-i mevcud düşüncesine göre insan Hakkın (kainatın) bir zerresidir.

Dolayısıyla canlı-cansız her varlıkla insan bütünlük içinde yaşamak zorundadır.

İnsan yaşarken nefsinin esiri olmadan, herkesin hakkı ve hukukuna saygı göstererek, tüm varlığın hakkını da kendi hakkı gibi bilerek erdemli bir yaşam sürebilmektir.

Bu vesile ile yolumuzun düsturunda zahir alemden batın aleme yolculuğa çıkarken, razılığı ve rızalığı alınmış olarak gidebilmektir.

Bu arada bazı devriyeler söylenir:

*** Dostlar Beni Hatırlasın—Aşık Veysel**
Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın
. . .

*** Dostun Gül Cemâli Cennettir Bana--Kul Fakir**
Dostun gül cemali cennettir bana
Ne çare ayrılık zamanı geldi
İstemem ayrılmak senden sultanım
Ne çare ayrılık zamanı geldi

. . .

*** Evvelden bade-i aşk ile mestiz—Aşık İbreti**
Yürekte gizlidir bizim derdimiz
Taklide bağlanmaz hiçbir ferdimiz
Nefsimiz iledir daim harbimiz
Cahil-ü nadanla kavga gerekmez

İbreti nadanla etme ülfeti
Anlamak istersen ilm-i hikmeti
Dost kapısın bekle eyle hizmeti
Aşktan başka din ve iman gerekmez

BEDENİ TOPRAĞA SIRLAMA GÜLGANGI

Hizmet Ehli:

"Ya Hakk,

Hakk'a Yürüyen (.....) Canımızın için yerine getirdiğimiz tüm hizmetlerimiz Hakk Katı'nda kabul ola.. Siz canlarımızın gayret ve emekleri boşa gitmeye, Hakk'a ayan ola.

Canlar,

(…….) Can'ı uğurlamaya gelen bütün canlar Pir Meydanı'nda yüzünüz ak, özünüz pak ola, yüreğiniz ağrı, acı, dert, keder görmeye.

(…….) Can'ın geride kalan cümle canların acılarını paylaşır, metanet ve esenlikler temenni ederiz.

Hallac-ı Mansur, Seyit Nesimi, Naciye Ana, cümle Gaib erenler katarından bizleri ayırmaya. Ulularımızın nefesleri yolumuza delil ola.

Hakk'a yürüyen (…….) Canımızın menzili Zühre Ana ola…

Ya Hızır;

Cümle erenin hakkı için, insan-ı kâmil anası Naciye hakkı için,

Pir Sultan'ın ikrarı için (…….) Can'ın Devri daim ola.

Dil bizden, nefes pirden ola

Hüü gerçeğin demine devranına."

Son toprak atılıp, mezarlıktan ayrılmadan önce canlar Hakk'a yürüyen canın çevresinde cemal cemale gelir, Dâr olunur.

Hizmet Ehli,

Mezarın üst kısmında oluşturulan çukurluğa su dökerken aşağıdaki gülbangi okur;

Hizmet Ehli:

"Destur Ya Pir.

(…….) Canımız toprağın bol, suyun pak, menzilin Zühre Ana ola.

Hakk Meydanı'nda Dar olan Pirlerin, canların aşkına, Hakk âşıklarımızın, Yol ululerımızın aşkına devrin daim ola.

Dil bizden, nefes pirden ola..

Hüü gerçeğin demine devranına."

Hizmet Ehli,

son bir gülbank okur:

"Destur-u Pir,

Ya Hakk,

Toprak ananın kucağına sırladığımız (…….) Can'ın Çâr Anasır'da devri daim, menzili açık ola.

(.....) Can'ın geçmiş-göçmüş erenler yareni ola ve Hakk yardımcısı ola.

Ailesinin, yakınlarının ve sevenlerinin yürek acıları kısa zamanda teseli bula.

Hakk ailesine ve geride kalanlara başka acı ve keder vermeye...

Hazırda bulunan cümle canlara başka acı ve elem yaşatmaya.

Kimseye dert verip derman aratmaya. Hizmetleriniz Hakk Katı'nda kabul ola. Pir Dergâhı'na yazıla. Hakk Divanı'nda yüzünüz ak, özünüz pak ola…

Cümle yol erenlerin, aşıkların, sadıkların ve tüm ocakların hizmet aşkı için bedeni turapta sır, menzili Hakk'a vasıl ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü Gerçeğin demine devranına."

MEZAR SONRASI YAPILAN HİZMETLER

ÇERAĞ UYARMA GÜLBANGI

"Desturunuzla Pirler, himmet edin canlar...
Bu çerağı hakk'a yürüyen (……..) Can aşkına,
Bütün hizmetlerini görenler aşkına,
Burada verilen rıza lokması aşkına,
Acıyı kederi ve üzüntüyü yaşayanlar aşkına,
Çerağımızı uyarıyorum."

LOKMAYA DESTUR GÜLBANGI[7]

"Destur Ya Pir,

Lokmanız kabul, muradınızı hasıl ola. Sofranız cömertler

7- Alevi Yol'unda Hakk'a yürüyenin ardında kanlı kurban yoktur. Yolumuzda bir canın Hakk'a yürümesi sonrasında bir canlıya kıyılıp da kanının akıtılıp, etli Lokma hazırlanması yabancılaşmanın ürünüdür. Günümüzde Hakk Lokması adı altında başka cana kıyılıyor. Sebebi ise Hakk'ın huzurunda bulunan canın pak ve huzurlu olmasını sağlamak olarak değerlendiriliyor.

sofrası ola. Demimiz Erenler Erkânı ola. Lokmanıza nahak kazanç girmeye. Yiyene içene kudret-kuvvet ve ilim-irfan kaynağı ola. Yolun demi devranı ile Hak Lokması yürüye."

LOKMAYA SOFRA/HİZMET GÜLBANGI

"Ya Hak, Ya Hızır, Ya Pir,

Lokmanız Pir Didarı'nda kabul, Hakk Katı'nda makbul ola.

Bu lokmaları çalışıp kazanana, pişirip getirene, hazırlayıp sunana Hızır yardımcı ola. Hanelerimizden sevgi-saygı eksilmeye, gözünüzden yaş dökülmeye.

Hak huzurunda bulunan (.....) Can için verilmiş lokmaların her katresi cümlemizin derdine deva, hastalarımıza şifa ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

Bir canlının rızasız canının alınması, kanının akıtılması ile hiçbir Alevi can pak ve huzurlu olmaz. Geleneklerimizde Hakk'a yürüyen canlarımız için can aşı, lokma çörek, börek, kömbe, helva, meyve türü yiyecekler olarak hazırlanmaktadır. Uzak diyarlardan gelen mihman ve dostlarımızın karşılanarak yemek yedirilmesi geçmiş dönemlerin zorunlu uygulamaları arasındaydı. Ancak günümüz toplumlarının kanlı kurbanla aklanma isteği, bir başka canlının canına kıyılması ve lokmaların kanlı yapılması Yol'la ilişkili bir uygulama değildir. Onca acının içinde bir cana kıymak Alevi geleneklerinde karşı çıkılması gereken bir uygulamadır. Çevremizdeki farklı toplumların acı eşitleme (paylaşma) ya da geleneklerinde kanlı kurbanlar bulunması Alevi inancına karıştırılmış bir kültürlenme, asimilasyondur. Kanlı kurban yerine ihtiyacı olan canlara destek olunması, kurumlarımıza bağış yapılması ya da çeşitli fonlara aktarılarak lokmanın toplumsal yararı sağlanmalıdır.

ÇERAĞ SIRLAMA GÜLBANGI[8]

"Ya Hakk, Ya Hızır,

Çerağımızı sır ediyorum Hakk'a yürüyen (……..) Can'ın aşkına..

Nur-u Hakk aşkına..

Destur-u Pir aşkına..

Batın ola çerağımız..

Zahir ola Şems-i mahımız..

Kayd-ı bakî kala erkanımız..

Hüü gerçeğin demine devranına."

8- Canın Sırlama Erkan'ın yapıldığı yerde lokma veriliyorsa, uyandırılan çerağ, lokmadan sonra Gülbang'la sır edilir.

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI SONRASI YAPILAN HİZMETLER

Bilindiği gibi yeryüzünde yaşayan tüm topluluklar, yaşadıkları coğrafi, sosyo-kültürel ve tarihsel koşullarda, ayrıca bağlı bulundukları inançları, gelenek ve görenekleri doğrultusunda Hakk'a yürüyen can'ın ardından farklı özgün birçok hizmetleri gerçekleştirirler.

Bu bağlamda biz Aleviler de yaşadığımız bölgelere göre bazı farklılıklar olmakla birlikte (yol bir sürek bin bir dûsturu) Hakk'a uğurlanan canın ardından kırk erkânı, dardan indirme erkânı, seneyi devriye ve kimi bölgelerde mezar kaldırma erkânları gibi hizmetler yapılmaktadır.

KIRK ERKÂNI[9]

Hakka yürüyen canın Kırk Erkânı / Kırk Lokması kırkıncı gün tamamlandıktan sonra belirlenen uygun bir günde yapılır. Yürütülecek olan Kırk Erkânı hakkında yolumuz ile ilgili inançsal bilgiler verilir. Erkân Lokması Hakk'a yürümüş olan canın varsa musahibi yoksa yakınları tarafından

9- Bazı yörelerde Hakk'a yürümüş canın hayır (anma) yemeği lokması olarak evinde kırk gün yemek pişirilmez iken, bazı yörelerde ise kırk gün yemek pişirilir. Her gün bir ev olmak üzere toplam kırk eve lokma dağıtılır veya pişirilip kırk komşuya bir kerede dağıtılır.

verilir.[10] Hazırda bulunan canlardan rızalık istenir. Lokmalar paylaşılır.

1- HİZMET EHLİ'NİN TOPLUMDAN HİMMET İSTEMESİ

Hizmet Ehli:

"Bu Meydan Hakk'a yürüyen can için rızalık istenen ve rızalık verilen bir Hakk Meydanı'dır. Bu erkânın bir diğer amacı ise Rızalık Erkânı esnasında bulunamayan canlar var ise onların rızalığını da alabilmektir.

Canlar,

Bizler (……) Can'ın yakınlarından rızalık alarak Divan'a geldik. Yolumuzda el ele, el Hakk'a anlayışı vardır. İşte bundan dolayıdır ki bu erkânı yürütebilmek için burada bulunan siz canlarında gönül rızalığına ihtiyaç vardır. Bu erkânı yürütmemize rızalığınız var mıdır, diye sorulur.

-- (……) Can için gönül birliği ile Rızalık veriyor musunuz?

- Hakk Aşkıyla razıyız.

-- Rızalık veriyor musunuz?

- Hakk Aşkıyla razıyız.

-- Rızalık veriyor musunuz?

- Hakk Aşkıyla razıyız.

Hizmet Ehli;

Razıyız diyen dillerden, gönüllerden Hakk'da razı ola."

10- Hakk'a yürümüş olan can için Kırk Lokması verildigi zaman, bazı bölgelerde onun yerine Dardan İndirme Erkanı da yürütülür.

***** Yakınları, musahibi ve dostları bir şeyler paylaşmak isterlerse söz alırlar, videolu sunumlar yapılabilir.

2- YÜRÜTÜLECEK ERKÂN HAKKINDA AÇIKLAMA VE UYARILAR

"Yürüteceğimiz bu erkânın yolumuza yakışır bir şekilde uygulanabilmesi için birkaç uyarıda bulunmak istiyoruz:

Canlar…

- Mümkün olduğu kadar sizleri sükûnete davet ediyoruz..

Erkân süresince devriyeler okunurken, gülbanglar verilirken, Erkânname okunurken Hakka yürüyen cana ve meydana hürmet /saygı yolumuzun düsturudur.

- Erkân süresince cep telefonlarınızı kapalı tutmanızı rica ediyoruz..

- Kırk Erkânnamesi okunduktan sonra, görevli canlar lokmaları masalara getirecek.. Lokmalar yenmeden önce, lokmalara destur gülbangı ile birlikte hizmet gülbangıda okunacak..

Alevi-Kızılbaş-Bektaşi Öğretisi ve itikadına, hürmeten bir hizmet yürüteceğimiz için; şimdi cümlemiz Hakk aşkına edep-erkân olalım.. Canlar…"

3- ÇERAĞ UYARMA GÜLBANGI

Çerağ Uyarma Gülbangı:

"Desturu Pir..
Himmet edin canlar,
Bu çerağı hakk'a yürüyen (……..) Can aşkına,
Bütün hizmetlerini görenler aşkına,

Burada verilen rıza lokması aşkına,
Acıyı kederi ve üzüntüyü yaşayanlar aşkına,
Çerağımızı uyarıyorum.
Ya Hak, Ya Hızır, Ya Pir."

4- HAKKA YÜRÜYEN CAN İÇİN RIZALIK ALMA

"Canlar,

Hepimiz dilli başlıyız. Hakk'a yürüyen (……..) Can'dan ağrınmış, incinmiş var ise bu Hakk Meydanı'nda özünü Dâr-ı Mansur etsin, dile gelsin, bile gelsin, hakkını talep etsin.

Aramızda bulunan yakınları döktüğünü doldurmaya, dost gönülleri hoş tutmaya hazırlar.."

- (……) Can için gönül birliği ile Rızalık veriyor musunuz?
- Hakk Aşkıyla razıyız.
- Rızalık veriyor musunuz?
- Hakk Aşkıyla razıyız.
- Rızalık veriyor musunuz?
- Hakk Aşkıyla razıyız.
- Hakk'da sizlerden razı olsun.. der

Hizmet Ehli:

"Tüm canlar ağzını mühürleye, Meydan'da demediğini başka yerde demeye. Meydan'a dökülen Meydanın, Sizde saklı olan sizinle sır ola. Erkân'a kov-gıybet girmeye. Meydanımız piri pak ola."

5- DEVRİYELER / NEFESLER[11]

* Ger aslım sorarsan ben bir niyazım-Nesimi

Ger aslım sorarsan ben bir niyazım
Sabır ilmi derler yerden gelirim
Katre idim şimdi ummanlar oldum
Arştaki kandilden nurdan gelirim
. . .

* Cihan var olmadan ketm-i ademde-Hamdullah Celebi

Cihan var olmadan ketm-i ademde
Hak ile birlikte yektaş idim ben
Yarattı bu mülkü çünkü o demde
Yaptım tasfirini nakkaş idim ben

Anasırdan bir libasa büründüm
Nar'ü, hak'ü, bad'ü, ab'dan göründüm
Hayrül beşer ile dünyaya geldim
Adem ile bile bir yaş idim ben

6- KIRK ERKÂNNAMESİ OKUNMASI

"Saygıdeğer Mihmanlarımız…
Sevgili canlar..
Şimdi burada Erkân Temennasına başlarken, aramızdan ayrılıp Hakk'a yürüyen Sevgili (.....) Canımız gibi, bu ana

11- Yol`umuzda Hakk'a uğurlamalarda bölgesel farklılıklar olabilir. Hakk'a yürüyen canın erkanında, olduğu gibi devriye ve nefesler de okunabilmektedir. Devriye; Alevi İnanç ve yaşam felsefesine göre Çar Anasır'da doğa ve insan ilişkilerini en kısa şekilde anlatan felsefemizin ve yolumuzun özüdür...

kadar, geçmiş, göçmüş, kalıp değiştirmiş erenlerimiz için Hakk'a yürümüş diğer bütün canlarımız için,

Hepinize Aşk-ı Niyazlarımızı sunuyoruz…

Biz 'Kırk Erkânnamesi'ni okurken "Hakk eyvallah veya Eyvallah" diyerek katılabilirsiniz..

Yol hakkı için Hüsn-i Rıza ile himmet eyleyin canlar…

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Acıldı Meydan..

Kuruldu Mizan..

Vardık..Dâr-ı Didâr Gördük..

Niyaz olduk Dâr'a durduk..

Yol ulularımızın himmetiyle, tende ve canda kendini var ederek,

El ele, el Hakk'a Dâr'a durduk. Cemal cemale Didar gördük.

Ya Hakk,

Özümüz, aslımız, cemalimiz Hakk'ın tecellasıdır. Cümle varlıkla var olduk, Hakk Meydanı'na geldik. (…….) Can aşkına, birbirimize gönüllerimizi açtık. Hakk ve hakikat sevgisi cümlemize delil ola.

Evrende yaşayan dili, dini, cinsiyeti, rengi ne olursa olsun cümle canlıyla, cansızla, kansız, kavgasız, barış ve huzur içerisinde yaşamak hepimize nasip ola.

Ya Hızır,

Canlar..

Bilindigi üzere Alevi Yol ve ögretisinde Hakk' ve hakikati özümüzde yaşarız ve görürüz.. Dolayısıyla bizler Ene-l Hakk deriz. Bunun icin "Yetmiş üç Millete" bir nazarla bakarız. Eline, diline, beline sahip olmayı kendimize düstûr ediniriz.

Aramızdan ayrılmış (…….) Can aşkına Gülbang okuyup, Hakk Lokması bölüşeceğiz. Okunan Gülbang, paylaşılacak olan lokmalar, Hakk'a yürümüş olan (…….) Can aşkına kabul ve makbul ola. Halımıza haldaş, yolumuza yoldaş, dar günümüzde, zor günümüzde yardımcımız Bozatlı Hızır ola.

(…….) Can, "Ene'l Hak" diyen Hallac-ı Mansur ve Derisi yüzülen Seyyid Nesimi hakkı için, İkrarı uğruna Dâr Ağacındaki Pir Sultan hakkı için, Çar Anasır'da menzilene vara.

Erenlerin, ermişlerin, dervişlerin aşkına bu yola hizmet etmiş ve Hakk'a yürümüş olan (……..) Can'ın toprağı bol, devri daim ola.

Çağırdığımız cümle erenlerin, velilerin, aşıkı-sadıkların, dervişlerin, mürşidi kâmillerin aşkı hürmetine canımızın menzili açık ola.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Güruhu Naci katarında bu yola hizmet eden pirler aşkına, Hakk'a yürümüş olan (……) Can'ın yaptığı hizmetler aşkına, devri daim ola.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Okunan gülbanglar yolumuza ilim-irfan ışığı ola.
Paylaşılacak lokmalar cümlemize sıhat ve sifa kaynağı ola.

7- LOKMA GÜLBANGI

"Ya Hak, Ya Hızır, Ya Pir,

Lokmanız Hakk katında kabul ola. Her ocağa bu Meydanda pay gide.

Aç açıkta cümle mazlum nasiplene. Darda ve zorda olan verdiğiniz lokmadan nasiplene, müşkülünü hallede, dertlere deva ola.

Gam, kasavet, adavet Meydanımızdan ve hanelerimizden uzak ola.

Kaygı, üzüntü, kin ve kibir özümüzde ve hanelerimizde yer bulmaya.

Geleceğinize rehber ola. Kazanana, getirene, pişirene Hızır yardımcı ola. Hanelerden bereket eksilmeye, duvarınızdan taş düşmeye, gözünüzden yaş dökülmeye. Yiyene rızalık lokması, getirene delil ola. Hak huzurunda bulunan (.....) Can için serilmiş Meydan sofrası üzerinde bölüşülen lokmanın bir katresi bin bir derde deva ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Gerçeğin demine Hüü."

8- HİZMET GÜLBANGI

"Ya Hak, Ya Hızır, Ya Pir,

Canlar himmetiniz gayretiniz ve hizmetiniz Pir didarında kabul ola...

Hakk Katı'nda makbul ola...

Sofranız Bozatlı Hızır Sofrası ola. Lokmanız rıza lokması ola.

Kazancınıza na Hakk lokma karışmaya.

Bu lokmalardan nasiplenen canlara şifa nimeti ile kuvvet ve kudret kaynağı ola...

Bu Kırk Erkanı'nda bulunan cümle canlar (…….) Canımızın aşkına serilmiş olan, Rıza Sofrası aşkına Hakk eyvallah diyen dillere Hızır ağrı, acı, dert, keder yaşatmaya..

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü, Gerçeğin demine devranına."

9- ÇERAĞIN SIRLANMASI

Çerağ Sırlama Gülbangı

"Ya Hakk, Ya Hızır,

Çerağımızı sır ediyorum Hakk'a yürüyen (……..) Can'ın aşkına..

Destur-u Pir aşkına..

Nur-u Hakk aşkına..

Batın ola cerağımız..

Zahir ola Şems-i mahımız..

Kayd-ı bakî kala erkanımız..

Hüü gerçeğin demine devranına."

"Sevgili Canlar,

Bugün; burada hizmet eden, katkı sunan bütün canlar elleriniz dert görmeye... Hakk hizmetlerinizi makbul ve kabul eyleye…

Dilekleriniz Hakk katında makbul ola...

Gönlünüzde muradınız hasıl ola.

Bozatlı Hızır işinizi-gücünüzü rast getire.

Sevgli Canlar

Erkânımız burada sona ermiştir."

DÂRDAN İNDİRME ERKÂNI

Dardan İndirme Erkânı, başta musahibin hazırlayacağı rızalık lokması ile cemde pir huzurunda bütün aile mensupları ve yakınlarının Hakk Meydanı'nda Dâr'a çekilmesi ve hazırda bulunan toplumdan Hakk'a yürümüş olan can için rızalık istenmesidir.

Hakk'a yürümüş olan can'ın yaşıyorsa musahibi, yaşamıyorsa aileden birisi "***(……..) günü (……..) Can'ın Dar Erkânı için siz değerli canları DAVET ediyoruz"*** *diye haber yollar.*

Dardan indirme hizmetinden önce arzu edilirse Hizmet Ehli aile bireyleriyle birlikte kabri ziyaret ederek bir çerağ uyarır ve ardından aşağıdaki gülbangı okur;

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

(……..) Can evvela devrin daim ola..

İnsan Hakk'a yürüdüğünde; toprak tüm kimliklerin geride bırakıldığı yerdir.

Yunus der ki; "Bir avuç toprak

Bir damla suyum ben,
Neyimle övüneyim
İşte buyum ben."

(……..) Can bu vesile ile devrin daim ola.

Menzilin Hakk'a vara. Toprağın pak ola. Güruhu Naci katarın ola. Arş-u Rahman Meydanı'n ola. Dardan indirme erkânın sana âyan ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

Mezar ziyaretinden sonra Dar Erkânı hizmetleri için cemevine dönülür.

Lokmalar hazırlanır, erkân kurulur. Bu hizmet için pir dışında beş hizmet erbabının hazır bulunması yeterlidir: Pir, Çerağcı (Delilci), Saki (Saka), Zakir, Gözcü, Meydancı.

Pir, diğer Erkânlarda olduğu gibi Meydan'a gelirken, bu sırada gözcü pire eşlik eder.

* Pir hazırda bulunan canlardan rızalık alır.

HAKK'A YÜRÜYEN CAN İÇİN RIZALIK ALMA

"--(.....) Can için gönül birliği ile Rızalık veriyor musunuz?

-Hakk Aşkıyla razıyız.

--Rızalık veriyor musunuz?

-Hakk Aşkıyla razıyız.

--Rızalık veriyor musunuz?

-Hakk Aşkıyla razıyız.

--Hakk'da sizlerden razı olsun."

Pir, sonra çerağcıya destur verir, çerağcı çerağı uyarır ve Gülbangını alır.

ÇERAĞ UYARMA GÜLBANGI

"Desturunuzla Pirler.. himmet edin canlar,
Bu çerağı hakk'a yürüyen (……..) Can aşkına,
Bütün hizmetlerini görenler aşkına,
Burada verilen rıza lokması aşkına,
Acıyı kederi ve üzüntüyü yaşayanlar aşkına,
Çerağımızı uyarıyorum."

Pir'in himmetiyle zakir nefes ve devriyelerle Meydanı açar. Pir zakire Gülbang verir. Sonra sırasıyla saki ve gözcü meydana gelir. Gülbanglarını alır hizmetlerine başlarlar.

* Gözcü tüm hizmet sahiplerine eşlik eder.

Ardından gözcü destur alarak canın musahibi ve yakın akrabalarıyla lokmasını alıp Meydanda Dar'a dururlar. Pir Meydan'a gelen musahip ve yakınlarının lokmasına gülbang verir.

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Hakk sizleri geldiğiniz Yol'dan durduğunuz Dar'dan verdiğiniz ikrardan ayırmaya. Getirdiğiniz Lokmalar cümlemize kuvvet ve kudret kaynağı ola. Her Lokmanız görünür görünmez kazalara, belalara, afatlara karşı dura.

Hakk dilde dileklerinizi gönülde muradlarınızı vere. Yüzünüz ak, özünüz pak, ömrünüz uzun ola. Yuvanız şen, kazancımız bol ola, kazancınıza nahak lokma karışmaya, hanenize Hızır uğraya, Lokmanız kabul, muradınız hasıl ola. Darınız Mansur Darı ola.

Hüü gerçeğin demine devranına"

Musahip:

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Elimiz pirde, özümüz Dar'da, canımız kurban, tenimiz terceman. Hakk'ın huzurundaki musahibim aşkına Dar'dayız. Döktüğünü doldurmaya, yıktığını kaldırmaya, incittiği gönülleri hoşnut eylemeye geldik. Varsa alacaklı verecekli, hakkı olan hakkını talep etsin. Yok ise rızalık nişanı göstersin ki hal ile halleşip yola yoldaş olalım.

Hüü, Gerçeğin demine devranına!"

Pir Meydan'a sorar;

"Canlar,

Hepimiz dilli başlıyız. Hakk'a yürüyen (……..) Can'dan varsa ağrınmış, incinmiş dile gelsin, bile gelsin, hakkını talep etsin. Böylelikle müşküller çözülüp, karşılıklı rızalık verilsin."

* Varsa müşkülü olan canlar Meydanda Dar olurlar. Pir Dardaki canlarla ve toplumla birlikte müşkülü halleder. Dardaki canlar birbirlerine rızalık gösterir ve niyazlaşırlar.

"--(…) Can için gönül birliği ile Rızalık veriyor musunuz?
-Hakk Aşkıyla razıyız.
--Rızalık veriyor musunuz?
-Hakk Aşkıyla razıyız.
--Rızalık veriyor musunuz?
-Hakk Aşkıyla razıyız.
--Hakk'da sizlerden razı olsun.."

Pir:

"Tüm canlar ağzını mühürleye, Meydan'da demediğini başka yerde demeye. Meydan'a dökülen Meydanın, Sizde saklı olan

sizinle sır ola. Erkân'a kov-gıybet girmeye. Meydanımız piri pak ola."

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Hakk huzurunda Dar'da duran canlar (……..) Can aşkına

Dar çekenler Didar göre.

Didar görenler Hakk'a ere. (……) can'ın devri daim, toprağı bol ola.

Seyyid Nesimi, Hallac-ı Mansur, Pir Sultan Abdal ve Güruh-u Naci katarına nail ola.

Bu Meydan (……) Can'dan razı ve de hoşnut oldu. Dar'da duran cümle canların hizmetleri Pir Dergahında kabul ve makbul ola. Hızır aşkıyla yüzünüz ak, özünüz pak ola. Pir haldaşımız Hızır yoldaşımız ola. Durduğumuz Dar aşkına.. İkrâr verdiğimiz Pir aşkına, çağırdımız Hakk aşkına; cümlemize insanca yaşanacak mutlu bir ömür nasip ola..

Hakk cümlemizi namerde muhtaç etmeye, elden ayaktan düşürmeye, birliğimiz dirliğimiz bozulmaya, Hakk aşkına yanan ışıklarımız sönmeye, açık kapılarımız kapanmaya, yeşil yapraklarımız solmaya, akan pınarlarımız kurumaya. Hakk cümlemize sağlıklı uzun bir ömür vere.

(……) Can aşkına sunulan Hakk Lokması'nın bir katresi bin bir kadamıza belamıza kalkan, hastalarımıza şifa, dertlerimize derman ola.

Bu Meydan (……..) Canımızdan razı oldu, Hakk da cümlenizden razı ola.

Çağırdığınız Pir, durduğunuz Dâr, gördüğünüz Didar, sizleri bu Yol'dan ayırmaya. Hizmetiniz Hakk Dergâhı'na yazıla.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

* Dar olan canlar gülbangtan sonra Meydana niyaz olurlar. Lokma hizmeti için sofra açılır.

LOKMA DESTUR GÜLBANGI[12]

"Destur Ya Pir,

Lokmamız kabul, muradımız hasıl ola. Soframız cömertler sofrası ola. Birliğimiz daim ola. Lokmamıza nahak kazanç girmeye. Yiyene içene kudret-kuvvet ve ilim-irfan kaynağı ola. Yol'un demi devranı ile Hakk Lokması yürüye."

* Lokmalar yendikten sonra Lokma gülbangı verilir.

12- Alevi Yol'unda Hakk'a yürüyenin ardında kanlı kurban yoktur. Yolumuzda bir canın Hakk'a yürümesi sonrasında bir canlıya kıyılıp da kanının akıtılıp, etli Lokma hazırlanması yabancılaşmanın ürünüdür. Günümüzde Hakk Lokması adı altında başka cana kıyılıyor. Sebebi ise Hakk'ın huzurunda bulunan canın pak ve huzurlu olmasını sağlamak olarak değerlendiriliyor.

Bir canlının rızasız canının alınması, kanının akıtılması ile hiçbir Alevi can pak ve huzurlu olmaz. Geleneklerimizde Hakk'a yürüyen canlarımız için can aşı, lokma çörek, börek, kömbe, helva, meyve türü yiyecekler olarak hazırlanmaktadır. Uzak diyarlardan gelen mihman ve dostlarımızın karşılanarak yemek yedirilmesi geçmiş dönemlerin zorunlu uygulamaları arasındaydı. Ancak günümüz toplumlarının kanlı kurbanla aklanma isteği, bir başka canlının canına kıyılması ve lokmaların kanlı yapılması Yol'la ilişkili bir uygulama değildir. Onca acının içinde bir cana kıymak Alevi geleneklerinde karşı çıkılması gereken bir uygulamadır. Çevremizdeki farklı toplumların acı eşitleme (paylaşma) ya da geleneklerinde kanlı kurbanlar bulunması Alevi inancına karıştırılmış bir kültürlenme, asimilasyondur. Kanlı kurban yerine ihtiyacı olan canlara destek olunması, kurumlarımıza bağış yapılması ya da çeşitli fonlara aktarılarak lokmanın toplumsal yararı sağlanmalıdır.

"Ya Hak, Ya Hızır, Ya Pir,

Lokmamız Pir Didarı'nda kabul, Hakk Katı'nda makbul ola. Bu lokma her haneye nasip ola. Muhtaç ve ihtiyacı olana, darda, zorda kalana nasip ola.

Bu lokmaları çalışıp kazanana, pişirip getirene, hazırlayıp sunana Hızır yardımcı ola. Hanelerimizden sevgi-saygı eksilmeye, gözümüzden yaş dökülmeye.

Hak huzurunda bulunan (.....) Can için verilmiş lokmaların her katresi cümlemizin derdine deva ola. Hastalarımıza şifa ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

MEYDAN (HİZMET) GÜLBANGI

* Bütün hizmetler bittikten sonra Meydan (Hizmet) Gülbangı verilir.

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Vaktimiz, demimiz, devranımız, muhabbetimiz daim ola, gönüller şen meydanımız abâd ola.

Bugün bu meydanda Hakk'ın ve halkın huzurunda bütün canlara birlikte hizmet ettik. Gayret ve şevk ile yaptığımız hizmetler Hakk Katı'nda kabul ve makbul ola.

Hızır kılavuzumuz ola.

Pirlerin, aşıkların, sadıkların, ariflerin, dervişlerin himmeti her dem bizimle ola. Hanelerimizde yürek ferahlığı, yüreğimizde dost sıcaklığı eksik olmaya. Sofralarımız, kazancımız bereketli ola. Hiçbir canımız muhannete muhtaç olmaya.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

ÇERAĞ SIR ETME GÜLBANGI

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir

Çerağımızı sır ediyorum Hakk'a yürüyen (……..) Can'ın aşkına..

Destur-u Pir aşkına..

Nur-u Hakk aşkına..

Batın ola cerağımız..

Zahir ola Şems-i mahımız..

Kayd-ı bakî kala erkanımız..

Hüü gerçeğin demine devranına."

CANLARI UĞURLAMA TEMENNASI

"Duranın, oturanın, hanesine gidenin kovsuz, gıybetsiz yastığına baş koyanın gönlü şen, muradı hasıl ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

KABİR YAPMA / KABİR KALDIRMA HİZMETİ[13]

* Kabir kaldırma hizmeti, bir can Hakk'a yürüdükten sonra, bahar sonu yaz başında (Mayıs-Haziran aylarında) gerçekleştirilir.

* Kabirin sağlam olabilmesi için bir kış veya bahar üzerinden geçmesi gerekir.

* Kabir yapma/kaldırma hizmetinden önce yakın çevreye haber verilir.

* Hizmet Ehli, günün önemiyle ilgili açıklama yaptıktan sonra temenna okur ve toprağa kazma vurmaya destur verir.

Canlar,

Hakk ve hakikatın gereği olarak insanlar doğar, büyür ve bir gün Hakk'a yürürler.

(…….) Can da aramızdan ayrılalı (…….) gün oldu. Bizimle yedi-içti, ağladı-güldü, ekti-biçti, kondu-göçtü..

Canlar gördüğünüz gibi *(…….) Can ile vedalaşmak üzere kabir başındayız. Sevgili (…….) Canımız devrin daim ola.. Aşk-ı pervaz ile menzilin Hakk ola…"*

13- Mezar yaptırma ile mezar kaldırma aynı şey değildir. Mezar kaldırma Mayıs-Haziran aylarında yapılır. Mezar yapma isteğe bağlı, ailenin maddi ve manevi imkanları doğrultusunda uygun bir zamanda yapılır. Avrupa'da ise bulundukları ülkenin mezar yönetmelikleri esas alınır.

Güfrani'nin dediği gibi:

Katre idim ummanlara karıştım
Kaç bulandım kaç duruldum kim bilir
Alemleri kaç devredip dolaştım
Bir sanata kaç sarıldım kim bilir

Kaç kez gani oldum kaç kere fakir
Kaç kez altın oldum kaç kere bakır
Bilmem ki kaç katip ismimi okur
Kaç defterde kaç görüldüm kim bilir

"Canlar,

Hakk'a yürüme yaşamın değişime uğramasıdır, bir yok oluş değildir, bir halden bir başka hale geçiştir. Biz buna Hakk ile Hakk olmak ya da don/ kalıb değiştirme de deriz. "Bir değişim ve dönüşüm" dür."

Genci'nin dediği gibi:

Çar anasır bâbından nikab büründüm
Bir noktadan hasıl oldum arındım
Can gözüyle görenlere göründüm
Ne seyranım ben seyrandan içeri

"(…….) Can aramızdan ayrıldı bedenen bu toprağa sırlandı. Hatıraları ve anısı ile hiç unutulmadı hâla gönlümüzde varlığını sürdürmektedir. Devri daim olsun, gönüllerde var olsun."

MÂSÛM-U PÂK HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI

Alevi-Bektaşi-Kızılbaş yolunda, Mâsûm-u Pâk Hakk'a Yürüme Erkânı'nda birbirini tamamlayan iki aşamalı Meydan Hizmeti vardır: Hakk Meydanı ve Toprağa Sırlama Meydanı.

Anne-baba ve kendisine bakan-büyüten, emeği geçenlerden rızalık alınır.

Yolumuz gereği, Hakk'a Yürüme Erkânı hizmetleri Hakk'a yürüyen canın ailesinin, dostlarının ve yakınlarının katılarak yürüttüğü hizmetler bütünüdür.

Sırlanacak canın bedensel durumuna bakılarak erkâna hazırlamak için bazı hizmetler yapılır.

İLK SIRLAMA

Gözleri açık kalmış ise gözlerinin "sırlanma"sı gerçekleştirilir. Bu işlem avuç içiyle göz kapaklarının tek tek kapatılmasıdır. Bu işlem yapılırken yakında bulunan canların duyacağı kadar..

*"**Ya Hak"*** diye seslenilir.

Çenenin bir süre sonra açılmaması (düşmemesi) için bir bez ile çene bağlanır. Bu işlem yapılırken yakında bulunan canların duyacağı kadar..

"Ya Hızır" diye seslenilir

El ve ayakların düz kalabilmesi, katılaşma sonrasında düzeltilememesi gerekçesiyle bağlanması, Yolumuz diliyle söylersek "mühürlenme"si gerekir. Bu işlem yapılırken yakında bulunan canların duyacağı kadar..

"Ya Pir" diye seslenilir.

Hakk'a yürüyen can morga götürülmeyip de evde tutulacaksa, geleneğimizde canımız daha rahat edeceği başına yastık konulmadan "Hak döşeği / rahat döşeği" olarak ifade edilen döşeğe yatırılır.

DELİL / ÇERAĞ UYANDIRILMASI

Evde, (Hakk'a yürüyen canın bulunduğu mekânda) delil uyandırılmadan önce Hizmet Ehli (1), Hakk'a yürüyen canın anne ve babasının adlarını dillendirerek;

"(……) ve (……)'nin/nın çocukları olan; (……) Ana'dan vücut bulup cana gelen (……) canın bedenini terk edip mâsûm-u pâk olarak Hakk'a yürümüştür."

Hizmet Ehli ve yanında bir yakını ile, Hakk'a yürüyen canın başının sol tarafına (kalbine) gelecek şekilde Dâr olur. Hazırda bulunan hane halkı ve bütün canlara "himmet edin canlar" der. Hazırda bulunan bütün canlar bulundukları yerlerde edep erkân olurlar.

Hizmet Ehli:

Hakk Yolu'ndaki (……..) Can aşkına: "Ya Hakk, Ya Bozatlı Hızır, Ya Pir" denilerek çerağ uyandırılır.

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Hakk ve hakikat aşkıyla uyandırdığımız çerağımız Mâsûm-u Pâk (.....) Canımıza delil ola. Menziline kavuşmasına nail ola.

Ya Hakk, Mâsûm-u Pâk (.....) Can sana dönüyor.

Naciye Ana hakkı için, devri asan ola.

Hünkâr Bektaş Veli hakkı için cümle âlem ile çark-ı pervaza duran mürşitler, pirler aşkına, erenlerin katarına dâhil ola.

"Ene'l Hak" diyen Hallac-ı Mansur ve Derisi yüzülen Seyyid Nesimi hakkı için, İkrarı uğruna Dâr Ağacındaki Pir Sultan hakkı için, Çar Anasır'da menzilene vara.

Hakk, (…….) Can'ın geride kalan bütün yakınlarına, dost, akrabalarına esenlik ve sabırlar vere.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

***** Meydanda hazır bulunan canlar cemal cemaledir. Gülbang verildikten (okunduktan) sonra hiç kimse Hakk'a yürüyen canımıza ve birbirine sırtını dönmeyerek, geri geri dışarı (hizmet adabı) çıkılır. Hakk'a yürüyen can eğer morga götürülecekse, Hizmet Ehli birkaç canı yanına alarak canın nakil edileceği araca kadar refakat eder.

YIKAMA HİZMETİ

***** Tabutun açılmasına doktor tarafından bulaşıcı hastalık ihtimalinden dolayı (Infektiöse Leiche) müsade edilmiyorsa yıkama işlemi yapılmaz!

***** Anadan cansız doğan Mâsûm (bebek) dünyevi kirlerle kirlenmediği için yıkanmasına gerek yoktur. Sadece kefenlenerek sırlanır.

"Bir kandilden bir kandile atıldım
Türab olup yeryüzüne saçıldım
Bir zaman Hakk idim Hakk ile kaldım
Gönlüme od düştü yandım da geldim

Evelden evvele biz Hakk'ı bildik
Hakk'tan nida geldi Hakk'a Hakk dedik
Kırklar Meydanı'nda yunduk pâk olduk
İstemem yunmayı yundum da geldim"

Şah Hatayi

Hakk'a yürüyen canın bedeninin son yolculuğa hazırlanmasıdır. Yıkama hizmetini yapacak olan Hizmet Ehli, önlük, çizme, eldiven vb. malzeme hazırlığını yapar.

Hizmet Ehli:

"Destur-u Pir,

Himmet eyledik (.....) Can'ın bedenini Hakk rızası için yıkamaya.

(.....) Canımız Hakk'ın varlığından var oldu, aramızda kısa bir yaşam sürdü, şimdi ise Hakk'a yürüdü. Yönü asli varlığına döndü, canı Hakk Katı'na mihman oldu, hakikatte özüne kavuştu.

Biz (.....) Candan razıyız; Hakk'ta ondan razı ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.[14]

Hüü gerçeğin demine devranına."

* Devriye ve nefesler dile getirilir.

ÖN TEMİZLİK

Hakk'a yürüyen can'ın üzerindeki giysileri uygun görüldüğü şekilde çıkartılır.

Gerekli ise karnındaki gaz ve atıkların çıkması sağlanır. Ardından gaz ve atıkların geldiği kısımlar tekrar sabunlanıp yıkanır. Bu işlemde kullanılan eldiven ve sünger değiştirilir.

İlk olarak ıslak pamuk ya da bez parçası ile ağız ve burun temizlenir ve durulanır.

BİRİNCİ YIKAMA

Hakk'a yürüyen canın ilk önce "edep" yerleri temizlenir. Sonra başının sağ tarafından başlanarak, karın altına kadar

14- Hizmet Ehli bağlı olduğu Ocağı ya da orada bulunan canın bağlı bulunduğu Ocağın adını dillendirebilir ...

yıkanır. Diğer taraftaki kol üzerine yan çevrilerek sonra da sırt bölgesi yıkanır, yerine yatırılır. Yıkama ayaklara kadar yapılır. Sık sık köpüklü su dökülür. Bu işlemde kullanılan eldiven ve sünger değiştirilir.

İKİNCİ YIKAMA

Hakk'a yürüyen masum can başından itibaren başlanarak tüm beden ayaklara kadar yıkanır. Sonra yana çevrilerek, sırt bölgesi yıkanır, tekrar yerine yatırılır. Tüm beden tekrar ayaklara kadar yıkanır. Bu işlemde kullanılan eldiven ve sünger değiştirilir. Gerekiyorsa (!) oturma pozisyonuna getirtilerek karnına bastırılır. Bedeninden atık ya da gaz gelmesi durumunda yeniden yıkanır. Edep yerleri pamuk ile kapatılır. Bu ortamda oluşan kokuları gidermek amacıyla tütsü yakılması veya kolonya, parfüm serpilmesi gerekebilir.

Hakk'a yürüyen canın bedenine dokunulamıyorsa (kaza, ameliyat, otopsi vs.) yukardaki hizmetler yapılmaz. Temiz bezlerle silinir ve kurulanır.

Hakk'a yürüyen canın, ailesi, dost ve yakınları *"Rızalık Suyu"* dökerler.

Hizmet Ehli su döken canlarımız için şöyle der;

"Döktüğünüz su Bozatlı Hızır aşkına ola.
Pir aşkına dökülen suyun pâk ola.
Abu hayat suyundan can bula.
Döktüğünüz su arılık-duruluk-rızalık suyu ola."

MÂSÛM-U PÂK BEDENİNİN KURULANMASI

Havlularla Hakk'a yürüyen canın bedeni kurulanır ve sırlama gömleğinin giydirilmesi hizmetine başlanır.

SIRLAMA GÖMLEĞİ[15] GİYDİRME[16]

Hakk'a yürüyen canın bedeni yatay durumdayken mümkün ise Dâr duruşuna (kolları göbek altında birleştirilir) getirilir. Morgdan gelmiş bir canın bedeni soğuktan donmuş olması durumunda, Dâr Duruşu'na getirmek mümkün olamayacağından, elleri yanlarda serbest bırakılarak da sırlanabilir. Ayaklar, başparmaklarından birbirine bir bezle bağlanarak mühürlenir.

Sırlama Gömleği dört kat gömlek/kefen[17] bezinden oluşur[18]. Kefen bezleri Hakk'a yürüyenin boy ölçüsü dikkate alınarak kesilir.[19]

GÖMLEK

15- Bazı bölgelerde kefen, kefen gömleği ya da libas da denir.

16- Bazı bölgelerde sırlama gömleği yerine temiz giysiler giydirilerek tabuta konulur ve giysileriyle sırlanır.

17- Bazı bölgelerde evlenme yaşında olan ya da nişanlı olanların ellerine kına yakılır ya da bir eline elma konularak sarılır. Bazı bölgelerde kefenin yanına, tabuta, renkli bezler konulur.

18- a. Yakasız libas/gömlek bedene ilk değendir. Yol hukukunu temsil eder. Simgesi havadır, nefestir. Rehber hakkıdır.
b. İkinci libas Yol'a girmeyi temsil eder. Simgesi ateştir. Musahip için Pir hakkıdır.
c. Sırlama libası Marifet'i temsil eder. Simgesi sudur, arı-duru eder. Mürşit hakkıdır.
d. Sırlama libası Sırr-ı Hakikat'i temsil eder. Toprağa değende odur. Simgesi topraktır, sabırdır. Hak Meydanı'nın hakkıdır.

19- Yolumuzda kadın-erkek gibi bir ayrım bulunmamaktadır. Yola göre in-

Sırlama Gömleği (kefen bezi) diz kapağına gelecek uzunlukta ikiye katlanır. İkiye katlanan kısımda başa geçirilecek şekilde makasla 10x10 cm ölçülerinde kare olarak kesilir.

ETEKLİK

Eteklik bezi iki kat olarak ayak ve baş tarafından daha rahat bağlanması için 50/60 cm'den daha uzun kesilir.

SARGI

Sargı bezi bedene sarılması için biçilen bezdir.

Sargı bezi tek kat olarak ayak ve baş tarafından rahat bağlanması için 50/60 cm'den daha uzun kesilir.

İlk olarak sargı bezi Hakk'a yürüyen canın üzerine serilir. Sonra eteklik bezi serilir. Son olarak gömlek bezinin kesilen bir katı başa geçecek kısıma kadar katlanır sargı ve eteklik bezinin üzerine serilir. Sonra üç bez yanlamasına yarısına kadar katlanır. Hakk'a yürüyen canın bedeni yan çevrilir. Kefen bezlerinin katlanan kısmı sırtının altına gelecek şekilde yerleştirilir. Beden tekrar sırt üstü yatırılır ve diğer yana çevrilir, katlanan kefen bezleri bedenin altından çekilerek düzeltilir.

Yarısı katlanmış olan gömlek bezinin kesilen kısmı Hakk'a yürüyen canın kafasından geçirilerek üzerine serilir. Eteklik bezi Hakk'a yürüyen canın bedenini kapatacak biçimde sarılır.

---

san ayrımsız "Can"dır. Yabancılaşmanın yarattığı etkiyle kadın ve erkekte ayrı ayrı sayı ve ölçülerde giydirilme,"bizim nazarımızda kadın erkek farkı yok noksanlık, eksiklik senin görüşlerinde." Düsturumuza terstir. Hakk'a Yürüme Erkanı'nda böylesi bir uygulamaya gidilmesi gerekmemektedir. Libas giyilmesi sırasında böylesi bir ayrım ve ölçü içinde olunması doğru değildir.

Son olarak sargı bezi bedene sarılır baş ve ayak taraflarından sıkı şekilde düğümlenir.

TAŞIMA BAĞI

Bedenin durumuna göre;

Uygun ölçülerde üç adet taşıma bağı kesilir. Bu bağlar ile Hakk'a yürüyen can omuzundan, belinden ve ayaklarından olmak üzere bağlanır. Bu bağlar taşımak amacıyla kullanılır ve toprağa verme sırasında çözülür.

* Eğer Masumu Pak bebek ise taşıma bağına gerek yoktur.

SIRLAMA GÖMLEĞİ GİYDİRİLMESİ SONRASI OKUNAN GÜLBANG

Hizmet Ehli:

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

(…….) Can, önsüz ve sonsuz olarak gördüğümüz evrende Dört Anasır'dan varlığa geldin.

Mâsûm-u Pâk olarak aramızda kısa bir yaşam sürdün. Bizlerde ağır bir acı ve keder bırakarak.. bedenen aramızdan ayrıldın. Ama sevgin, özlemin, hasretin her zaman içimizde kalacak.

(…….) Can şimdi Hakk'a yolcu oldun. Biz senin hizmetini gördük, senden razıyız, Hakk'ta senden razı ola.

Bozatlı Hızır ailene, sevdiklerine yardımcı ola. Bütün yakınlarına sabır ve metanet vere.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü Gerçeğin demine devranına."

MÂSÛM-U PÂK MEYDAN HİZMETLERİ

- Hakk'a Yürüme Erkânı'nda yürütülecek olan hizmetler:
- Hakk Meydanı Hizmeti
- Toprağa Sırlama Hizmeti

Hizmet Ehli,

Yürütülecek olan Erkân hakkında Meydan'daki canlara bilgi verilir:

"Canlar,

Yol'umuzun dûsturu gereği olarak Hakk'a yürüyen canlarımızın ardından Hakk'a uğurlama erkânı yürütürüz.

Şimdi (.....) Can›ın Hakk'a Yürüme Erkânı'nı yürütmek üzere cemal cemale bir aradayız.

Öncelikle (.....) Can'ın ailesinin bu hüzünlü, kederli gününde acılarını paylaşmak üzere bir araya geldik. Cümlenize aşk-ı niyazım ola.

Canlar,

(.....) Ana'dan vücut bulan (.....) Can'ımız (.....) gün önce Hakk'a yürümüştür.

Bizler Hakk'a yürüyen (.....) Can'ın menziline kavuşması, "Hakk ile Hakk" olması niyetiyle yakınlarından rızalık aldık, Meydan'a geldik. Yolumuz gereği bu erkânı sizlerle birlikte yürüteceğiz.

Hizmet Ehli;

Hakk'a yürüyen (.....) Can'ın devri asan olması aşkına çerağ uyandıralım;

Hizmet Ehli;

"Medet ya Hakk, Mürüvvet ya Hakk, Yetiş ya Hızır" diyerek çerağı uyarır.

Hizmet Ehli:

"Yunus Emre'nin dediği gibi (.....) Canımız "bir göz açıp yummuş gibi" genç/çocuk/mâsûm yaşta aramızdan ayrılarak, Hakk'a yürüdü.

Acımız büyük. Canlar; hiçbir şey durağan değildir, Hakk'a yürümek, bir yaşamın sonu, yeni bir yaşamın başlangıcıdır. Bu Hakk'ın tezahüru, evrenin döngüsü ve doğanın yasasıdır. Yolumuz ve doğamız gereği; Hakk'tan gelir, Hakk'a döneriz. Cümle canlılar ve nesneler aynı devranın, devriyenin içindedir.

Bu mâsûmun Hakk'a yolculuğunda bütün yakınlarının sabır ve metanet içinde olmalarını ve geride kalanlara sağlıklı uzun ömürler temennisiyle Hızır cümlemize yoldaş ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

DEVRİYE

Anasır gömleğin giymezden evvel
Azade başıma hünkar idim ben
Yemekten içmekten münüzzeh idim
Manzar-ı Mevla'da envar idim ben

Halk'olmazdan evvel milk-i melekut
Kimseler kılmazdı Mevla'ya sücud
Arş ü Kürs levh kalem olmadan mevcut
İnd-i manevide hemvar (hem-var) idim ben

Ezel bi derd idim bir Dertli oldum
Makam makam gezdim cihana geldim
Kendimi ahsen-i Takvim'de buldum
Hakk ile vakıf-ı esrar idim ben

(**Şair Dertli**)

HAKK MEYDANI HİZMETİ

"Değerli Canlar,

(.....) anadan doğma (.....) Canımız Mâsûm-u Pâk olarak Hakk'a yürümüştür. Meydanımızda bulunan siz değerli canlarımızla birlikte Hakk'a yürüyen (.....) Canı' Yol ululamızın sözleriyle, Hakk aşıklarımızın nefesleriyle, devriyeleriyle, gülbanglarımızla hep birlikte, gönül birliğiyle (.....) Canımızı Hakk'a uğurlayacağız."

Hakk Meydanı Gülbangı

Hizmet Ehli:

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Bu Hakk Meydanı'nda, canlar divanında..

Özü öze bağladık, Hakk Meydanı'nda can olup birleştik.

Ya Hakk,

bu meydandaki hizmetlerimizi, okuduğumuz gülbangalarımızı, dildeki dileğimizi, gönüldeki muradımızı, pirlerin, aşıkların, sadıkların, dervişlerin Yol Aşkı hürmetine kabul ve makbul eyle.

(.....) Can vardan varoldun, Çar Anasır'da yaşam buldun.

Yağan yağmur, esen yel, cümle canlı-cansız varlıkların hakkı için Hakk'a yürüyen sevgili (.....) Canımızın devr-i asan ola.

"Ene'l Hak" diyen Hallac-ı Mansur ve Derisi yüzülen Seyyid Nesimi hakkı için, İkrarı uğruna Dâr Ağacı'ndaki Pir Sultan hakkı için, devrin asan ola. Seni çok seven ailenin ve yakınlarının gönül acılarını paylaşıyoruz.

Hakk'a yürüyen (.....) Can suyun pak, toprağın bol, devrin asan ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

DEVRİYE

* Devriye ve nefesler okunabilir.

ENE'L HAKK

Bir düşe düş olup aradım, durdum
Ömrümü tüketip ziyan eyledim
Ben gökte ararken kendimde buldum
Uyanıp kendime niyaz eyledim

Çok zaman dolandım kitapta, dinde
Meğer tüm keramet gizliymiş bende
Aldanıp mal, mülke giderken önde
Benlik sarayını viran eyledim

Yollara savurdum dolu heybeyi
Toprağın tapusu toprakta deyi
Bir sıra sır olup, teptim her şeyi
İçimi, dışımı üryan eyledim

Bir zaman gizlendim al kan içinde
Uyanıp göz açtım bir han içinde

Hakk ile Hakk oldum tek can içinde
Kendimi aleme ayan eyledim

Dediler Deruni neyin nesisin?
Kim seni söyletir, kimin sesisin?
Vahdeti mevcutta neyin eşisin?
Ene'l Hakk'ım diye beyan eyledim

DERUNİ (Hıdır ÇAM)

MÂSÛM-U PÂK TOPRAĞA SIRLAMA HİZMETİ

Beden toprağa sırlanmadan önce, mezarın üstünü örtecek olan toprağın üzerine, tabut emniyetli biçimde konur. Hizmet Ehli kısa bir konuşma yapar. Bu konuşma insanın doğadaki konumu, erken yaşta ölüm, yaşarken yerine getirmemiz gereken sorumluluklar ve değerler üzerine olabilir. Konuşmanın ardından bir devriye dillendirilir.

BEDENİ TOPRAĞA SIRLAMA GÜLBANGI

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Hakk'a Yürüyen Masumu Pak (.....) Canımız için yerine getirdiğimiz hizmetlerimiz Hakk katında kabul ola. Emeklerimiz boşa gitmeye, Hakk'a yete. Pir Meydanı'nda, yüzünüz ak, özünüz pak ola. Yüreğimiz ağrı, acı, dert, keder görmeye.

Cümle erenlerin hakkı için, insan-ı kâmil anası Naciye hakkı için, Pir Sultan'ın Yol İkrarı için (.....) Can'ın Devri asan ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

DEVRİYE

* Devriye ve nefesler okunabilir

Bana gül diyorlar neme güleyim
Ağlamak şanıma geldi neyleyim
Ellerin çiçeği allı yeşilli
Şu benim çiçeğim soldu neyleyim

Bir haber gelmedi Ken'an ilinden
Uçtu mola gövel turnam gölünden
Havfım ayrılıktır korkum ölümden
İkisi de birden geldi neyleyim

Kara yazılmıştır yazılarımız
Arş-âlâya çıktı sızılarımız
İrili ufaklı kuzularımız
Firkati bağrımı deldi neyleyim

Ulu sular gibi gözüm çağlayan
Mahrum kalmaz özün Hakk'a bağlayan
Yar yitirmiş yana yana ağlayan
Akıbet başıma geldi neyleyim

Pir Sultan Abdal'ım, Kırklar Yediler
Yediler de bir keşiğe kodular
Onlar verdiğini almaz dediler
Şu bana verdiğin aldı neyleyim

(PİR SULTAN ABDAL)

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Dört anasırdan varlığa geldin, ten oldun, can oldun. Hakk'tan geldin, Hakk'a dönüyorsun. Sırlanan toprağın, suyun pak, devrin asan ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına.

Sırlama işi bittikten sonra Hizmet Ehli, mezarın üst kısmında oluşturulan çukurluğa su dökerken aşağıdaki gülbangi okur:

Hizmet Ehli:

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Senden geldik sana döneriz. Aramızdan ayrılan Mâsûm-u Pâk (.....) canımız, Hakk Meydanı'ndaki bütün canların aşkına, Hakk aşıklarımızın, Yol Ulularımızın aşkına, Devrin asan ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

Mezarlık Meydanındaki canlar Hakk'a yürüyen canın çevresinde cemal cemale durur, Dâr olurlar.

Hizmet Ehli:

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Toprak ana, Mâsûm-u Pâk (.....) Can'ın bedenini kucaklayıp bağrına bastı. Yattığı yerde rahat uyuya. Canı, Hakk ile Hakk olması için Hakk yolculuğuna çıktı. Yolu açık ola, Devri asan ola.

Mâsûm-u Pâk (.....) Can'ın Hakk yardımcısı ola. Ailesinin, yakınlarının ve sevenlerinin bütün acılarını paylaşı-

yoruz. Hakk (.....) Can'ın geride kalan bütün yakınlarına, dost ve akrabalarına sağlık ve tükenmez sabırlar vere. Cümle canlarımıza başka acılar yaşatmaya, dert verip derman aratmaya.

Hizmetleriniz Hak katında kabul ola, dergâha yazıla.
Hak divanında yüzünüz ak, özün pak ola.

Hallac-ı Mansur, Seyit Nesimi, Pir Sultan Abdal, Şeyh Bedrettin ve daha nice adlarını anamadığımız hizmet pirlerinin yaktıkları çerağ Yolumuzu aydınlata, (.....) Can'ın bedeni turabta sır ola, menzili Hakk'a vasıl ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.
Gerçeğin demine Hüü."

MEZARLIK SONRASI RIZALIK LOKMASI GÜLBANGI

Tüm hizmetler bittikten sonra canın evinde, cemevinde, ya da ailenin gösterdiği bir mekânda toplanılır. Hakk'a yürüyen can aşkına hazırlanan lokmalara gülbang verilir.

LOKMA DESTUR GÜLBANGI

"Destur Pirden ola..
Himmet cümle canlardan ola..
Hakk lokması için açıldı Meydan.
Yiyene-yedirene şifa ola.
Şah lokması yürüye."

LOKMA GÜLBANGI

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Bu Hakk lokmasını kazanıp getirenin, hizmetini görenin, lokma edip yedirenin emekleri boşa gitmeye,

Lokmanız kabul muradımız hâsıl ola. Lokmalar Hakk Katı'nda yer bula. Hakk Dergâhı'na yazıla.

Hakk lokmamız dertlere derman, hastalara şifa ola.

Gam-kasavet meydanımıza uğramaya.

Kaygı-üzüntü gönül hanelerimizden uzak ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

***** Hakk'a Yürüyen can bulunulan yerde ülke, şehir köy vs toprağa verilmiş ise erkânda uyandırılan çerağı, lokma sonrası bir gülbang ile sır edilir.

ÇERAĞ SIRLAMA GÜLBANGI[20]

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Mâsûm-u Pâk (.....) Canımız aşkına uyandırmış olduğumuz çerağı cümle canların cemalleri aşkına sır edeceğiz. Çerağımız canın menziline kavuşmasına vesile ola. Sır ola, nur ola, Hakk için ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

20- Canın Sırlama Erkan'ın yapıldığı yerde lokma veriliyorsa, uyandırılan çerağ, lokmadan sonra Gülbang'la sır edilir.

HAKK'A YÜRÜME ERKÂNI SONRASI YAPILAN HİZMETLER

Bilindiği gibi yeryüzünde yaşayan tüm topluluklar, yaşadıkları coğrafi, sosyo-kültürel ve tarihsel koşullarda, ayrıca bağlı bulundukları inançları, gelenek ve görenekleri doğrultusunda Hakk'a yürüyen canın ardından farklı özgün birçok hizmetleri gerçekleştirirler.

Bu bağlamda biz Aleviler de yaşadığımız bölgelere göre bazı farklılıklar olmakla birlikte (yol bir sürek bin bir dûsturu) Hakk'a uğurlanan canın ardından Kırk Lokması, seneyi devriye ve kimi bölgelerde mezar kaldırma erkânları gibi hizmetler yapılmaktadır.

KIRK LOKMASI[21]

Hakka yürüyen canın Kırk Lokması kırkıncı gün tamamlandıktan sonra belirlenen uygun bir günde yapılır. Yürütülecek olan Kırk Lokması hakkında yolumuz ile ilgili inançsal bilgiler verilir. Kırk lokması Hakk'a yürümüş olan canın yakınları tarafından verilir.[22] Hazırda bulunan canlardan rızalık istenir. Lokmalar paylaşılır.

21- Bazı yörelerde Hakk'a yürümüş canın hayır (anma) yemeği lokması olarak evinde kırk gün yemek pişirilmez iken, bazı yörelerde ise kırk gün yemek pişirilir. Her gün bir ev olmak üzere toplam kırk eve lokma dağıtılır veya pişirilip kırk komşuya bir kerede dağıtılır.

22- Hakk'a yürümüş olan can için Kırk Lokması verildigi zaman, bazı bölgelerde onun yerine Dardan İndirme Erkanı da yürütülür.

1- HİZMET EHLİ'NİN TOPLUMDAN HİMMET İSTEMESİ

***** Hakk'a yürüyen can Mâsûm-ı Pâk olduğu için toplumdan rızalık "istenmez.

Hizmet Ehli:

Canlar,

Bizler (.....) Can'ın yakınlarından rızalık alarak Divan'a geldik. Yolumuzda "El ele, el Hakk'a" anlayışı vardır. İşte bundan dolayıdır ki bu erkânı yürütebilmek için burada bulunan siz canlarında gönül rızalığına ihtiyaç vardır. Bu erkânı yürütmemize rızalığınız var mıdır, diye sorulur.

-- (.....) Can için gönül birliği ile Rızalık veriyor musunuz?

- Hakk Aşkıyla razıyız.

-- Rızalık veriyor musunuz?

- Hakk Aşkıyla razıyız.

-- Rızalık veriyor musunuz?

- Hakk Aşkıyla razıyız.

Hizmet Ehli:

"Razıyız diyen dillerden, gönüllerden Hakk'da razı ola"

Ailesi ve yakınları Mâsûm-ı Pâk hakkında bir şeyler söylemek isterlerse söz alırlar, videolu sunumlarda yapabilirler.

2- YÜRÜTÜLECEK LOKMA HİZMETİ HAKKINDA AÇIKLAMA VE UYARILAR

"Yürüteceğimiz bu lokma hizmeti süresince yolumuzun düstûrlarına uygun biçimde yürütülebilmesi için, birkaç uyarıda bulunmak istiyoruz:

"Canlar...

- Mümkün olduğu kadar sizleri sükûnete davet ediyoruz...

- Lokma hizmeti süresince devriyeler okunurken, gülbanglar verilirken, Erkânname okunurken Hakka yürüyen cana ve meydana hürmet / saygı yolumuzun düsturudur.

- Erkân süresince cep telefonlarınızı kapalı tutmanızı rica ediyoruz...

- Kırk Erkânnamesi okunduktan sonra, görevli canlar lokmaları masalara getirecek.. Lokmalar yenmeden önce, lokmalara destur gülbangı ile birlikte Hizmet Gülbangı'da okunacak.

Alevi-Kızılbaş-Bektaşi Öğretisi ve itikadına, hürmeten bir hizmet yürüteceğimiz için; şimdi cümlemiz Hakk aşkına edep-erkân olalım canlar..."

3- ÇERAĞ UYARMA

Çerağ Uyarma Gülbangı

"Desturu Pir, himmet edin canlar,
Bu çerağı hakk'a yürüyen (.....) Can aşkına,
Bütün hizmetlerini görenler aşkına,
Burada verilen rıza lokması aşkına,
Acıyı kederi ve üzüntüyü yaşayanlar aşkına,
Çerağımızı uyarıyorum.
Ya Hak, Ya Hızır, Ya Pir."

4- HAKK'A YÜRÜYEN CAN İÇİN RIZALIK ALMA

"Canlar,

Hepimiz dilli başlıyız. Hakk'a yürüyen (……..) Can'dan ağrınmış, incinmiş var ise bu Hakk Meydanı'nda özünü Dâr-ı Mansur etsin, dile gelsin, bile gelsin, hakkını talep etsin.

Aramızda bulunan yakınları döktüğünü doldurmaya, dost gönülleri hoş tutmaya hazırlar..

--(……..) Can için gönül birliği ile Rızalık veriyor musunuz?
-Hakk Aşkıyla razıyız.
--Rızalık veriyor musunuz?
-Hakk Aşkıyla razıyız.
--Rızalık veriyor musunuz?
-Hakk Aşkıyla razıyız.
--Hakk'da sizlerden razı olsun.."

Hizmet Ehli:

"Tüm canlar ağzını mühürleye, Meydan'da demediğini başka yerde demeye. Meydan'a dökülen Meydanın, Sizde saklı olan sizinle sır ola. Erkân'a kov-gıybet girmeye. Meydanımız piri pak ola."

MÂSÛM-U PÂK HAKK'A YÜRÜME ERKÂN'I SONRASI HİZMETLER

Bilindiği gibi yeryüzünde yaşayan tüm topluluklar, yaşadıkları coğrafik koşullar ve bağlı bulundukları inanç doğrultusunda Hakk'a yürüyen canın ardından bazı ritüeller düzenlemektedirler.

Bu bağlamda biz Aleviler de yörelere göre bazı farklılıklar olmakla birlikte, "yol bir sürek bin bir" anlayışıyla Hakk'a

uğurlanan Masumu Pak canlarımız için de ardından "mezar kaldırma erkânı" yapılabilmektedir.

KIRK LOKMASI

Kırkıncı gün Kırk lokmasını Hakk'a yürümüş olan Mâsûm-u Pâk canın yakınları verir. Kırk lokması için özel davetiye gönderilmez. Ancak ilgili cevreye haber verilir. Bu erkânın amacı Hakk'a yürümüş olan Mâsûm-u Pâk canın Kırkıncı günü özüne dönmesi ve bu lokma ile anılarak ailelerinin teselli bulması ve esenlige ulaşmasıdır.

DEVRİYELER/NEFESLER[23]

* Ger aslım sorarsan ben bir niyazım ***—Nesimi***

Ger aslım sorarsan ben bir niyazım
Sabır ilmi derler yerden gelirim
Katre idim şimdi ummanlar oldum
Arştaki kandilden nurdan gelirim

* Cihan var olmadan ketm-i ademde ***—Hamdullah Celebi***

Cihan var olmadan ketm-i ademde
Hak ile birlikte yektaş idim ben
Yarattı bu mülkü çünkü o demde
Yaptım tasfirini nakkaş idim ben

23- Yol`umuzda Hakk'a uğurlamalarda bölgesel farklılıklar olabilir. Hakk'a yürüyen canın erkanında, olduğu gibi devriye ve nefesler de okunabilmektedir. Devriye; Alevi İnanç ve yaşam felsefesine göre Çar Anasır'da doğa ve insan ilişkilerini en kısa şekilde anlatan felsefemizin ve yolumuzun özüdür...

Anasırdan bir libasa büründüm
Nar'ü, hak'ü, bad'ü, ab'dan göründüm
Hayrül beser ile dünyaya geldim
Adem ile bile bir yaş idim ben

* On dört bin yıl gezdim Pervane'likte **—Sıtkı Baba**

On dört yıl gezdim Pervane'likte
Sıdkı ismin buldum divanelikte
İçtim şarabını mestanelikte
Kırkların ceminde dara düş oldum
. . .

KIRK LOKMASI GÜLBANGI

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Tende ve canda kendini var eden Hakk Aşkı'yla, Yol ululalarımızın himmetiyle, El ele, el Hakk'a. Yönümüz cemal cemale, can cana, can didara.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Aramızdan ayrılmış bulunan Masumu Pak (…….) Canımız aşkına Lokma Gülbangi okuyup, Hakk lokması bölüşeceğiz. Okunan gülbang, paylaşılan lokma, Hakk'a yürümüş olan (…….) Can aşkına tüm hizmetler kabul ola.

Halımıza haldaş, yolumuza yoldaş olan, dar günümüzde carımıza yetişen Bozatlı Hızır aşkına, hizmetlerimiz kabul ola. Hakk'a yürümüş canın Devr-i asan ola.

Mansur hakkı için, Naciye Ana hakkı icin, insan-ı kâmil hakkı için bedeni yatıgı yerde incinmeye (……) Can'ın Devr-i asan ola.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Doğan ve doğuran ana hakkı için, cümle pirlerin, erenlerin, velilerin aşkına hizmetlerimiz Hakk Katı'nda kabul ola.

Hakk'a yürümüş olan canın toprağı, suyu pak ola. Cümle canlar bilir ki, hepimizin akıbeti Hakk'a yürümektir. (.....) Can'ın aramızdan ayrılması ile ailesi ve sevenlerine verdiği acıyı bizlerde paylaşıyoruz. Çağırdığımız cümle erenin, velinin, aşığın, sadığın, mürşidi kâmilin aşkı hürmetine canın devr-i asan ola.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Bu Meydanda Hakk aşkıyla dile gelen canlar, ağrı, acı, dert, keder yaşamaya. Bozatlı Hızır cümle canın yareni ola. Sofralarımızdan ve hanelerimizden Hızır bereketi eksik olmaya. Çağırdığımız cümle erenlerin, aşıkların, sadıkların, pir-i pak mürşidi kâmillerin himmetleri, gönül muhabbetleri her daim üzerimizde hazır ve nazır ola.

Mâsûm-u Pâk (…….) Can'ın geride kalan bütün yakınlarına, dost ve akrabalarına uzun ömür ve esenlikler temenni ediyoruz.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Hüü gerçeğin demine devranına."

ÇERAĞ SIR ETME GÜLBANGI

"Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Mâsûm-u Pâk (.....) Canımız aşkına uyandırmış olduğumuz çerağı cümle canların cemalleri aşkına sır edeceğiz. Çerağımız canın menziline kavuşmasına vesile ola. Sır ola, nur ola, Hakk için ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.
Hüü gerçeğin demine devranına."

MEZAR KALDIRILIRKEN OKUNAN GÜLBANG

"Canlar,

"Sudan, ateşten, havadan, ve topraktan yaşam buldum. Doğdum yedi âlem, üç atadan. Hü dedim Hak Hakikat aşkına. Anam yer, babam yağmurdur yüce varlığın aşkına. Ateşten ateşe, havadan havaya, sudan suya, topraktan toprağa. Hak kapısından geldim, geldiğim kapıya Hakk'a dönerim."

"Ya Hakk Ya Hızır Ya Pir

"Ene'l Hak" diyen Hallac-ı Mansur ve Derisi yüzülen Seyyid Nesimi hakkı için, İkrarı uğruna Dâr Ağacı'ndaki Pir Sultan hakkı için, mürşid-i kâmil hakkı için (.....) Can'ın devri asan ola.

(.....) Ananın canından vucut bulup var olan Masumu Pak (.....) genc/çocuk/masum/ yaşta Hakk'a Yürüdü. Bizler de bu gün kabrini yapma hizmetini yürütmek üzere el ele verdik bir araya geldik.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

El ele, el Hakk'a, cemal cemaleyiz, can cana, can didara dönüp (.....) genç/çocuk/masum/ canımıza dar olduk.

Hal ile halleştik, özü öze bağladık bir olduk, yâr olduk. Aramızdan ayrılmış olan (.....) Can'ın bedeni bu mekanda (mezar da), canı Hakk'ta, Hakk ile Hakk olan (.....) canın devr-i daim / devr-i asan ola.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

(…….) Can'ın lokması aşkına yürütülecek olan hizmetlerde, emeği geçen canlarımızın elleri kolları dert acı ve keder görmeye. Yapılacak hizmetler ve okunacak gülbanglar Yol Erenleri, Aşıkları, Sadıkları ve Pirlerin aşkına kabul ola.

Ya Hakk, Ya Hızır, Ya Pir,

Zahir, batın Gayp Erenler aşkına… aramızdan ayrılan (…….) Canı'n menzili Zühre yıldızı ola.

Ya Hakk, Senden geldik yine sana döneriz. Aramızdan ayrılan (…….) Canımızın bu Meydanda olan canların, pirlerin aşk-ı hürmetine devr-i asan ola.

Dil bizden, nefes pirden ola.

Gerçeğin demine devranına Hüü."

KABiR / MEZAR TAŞI İÇİN ÖNERİLER

"Sevgili canlar Alevi Yol öğretisinde mezar taşlarına Ruhuna el-fatiha yazılmaz.

Alevi Yol öğretisine uygun söz ve deyimler yazılmalıdır.

Örneğin:

Devri daim ola
Devri asan ola
01.02.1901 Hakk'tan geldi
03.04.2030 Hakk'a yürüdü

Bu dörtlükler gibi:

Katre idim ummanlara karıştım **Kaç bulandım kaç duruldum kim bilir** **Devre edip âlemleri dolaştım** **Bir sanata kaç sarıldım kim bilir**
Hak cemale aşık olmak **Ar değil gönül ar değil** **Aşık olup Hakk'ı bulmak** **Zor değil gönül zor değil**
Bir emanet hana kondum göçerim **Bakmaz mısın varlığımdan geçerim** **Yükün lâli gevher kıymet biçerim** **Gene mahluk derki aslın nereli**
Bir avuç toprak **Bir damla suyum ben** **Neyimle övüneyim** **İşte buyum ben**
Terk ettik kabayı dünyadan geçtik **Ehli hal evinin mihmanıyız biz** **Masiva sevdasın gönülden çektik** **Şimdi hal evinin üryanıyız biz**
Bu Toprakta kalır adın **Tohumların arasında** **Yeşilinde tarlaların** **Başakların sarısında**

DEVRİYELER

Benimdir (Gök kubbe Altında) —Sefil Selimi

Gök kubbe altında yerin üstünde
Ne var ne yok canlı cansız benimdir
Yokluğa ulaştım varın üstünde
Onun için dinli dinsiz benimdir

Çevremi dolaştım içten ve dıştan
Sonuca geldikçe başladım baştan
Habersiz yaşadım bahardan kıştan
Uzun kısa enli ensiz benimdir

Büyüdüm küçüldüm hiç fark etmedi
Zamanla güreştim gücü yetmedi
Eli tutan toprak beni tutmadı
Giden gelen tenli tensiz benimdir

Felek katarında bir denk yükledim
Konakladım açtım sardım bekledim
Her kapıyı defalarca yokladım
Sağlam sakat denli densiz benimdir

Vardım ileriye baktım geriye
İnan şaştım sarıldığım deriye
Kendime rastladım varsam nereye
Evvel ahir sonlu sonsuz benimdir

Bu hesabın üst başıyla alt ucu
Sefil Selimi'nin itikat gücü
Tatlıya tatlıdır acıya acı
Huylu huysuz kinli kinsiz benimdir

Yandım Da Geldim —Şah Hatayi

Bir kandilden bir kandile atıldım
Turap olup yeryüzüne saçıldım
Bir zaman Hak idim Hak ile kaldım
Gönlüme od düştü yandım da geldim

Evvelden evveli biz Hakk'ı bildik
Hak'tan nida geldi Hakk'a Hak dedik
Kırklar meydanında yunduk pak olduk
İstemem taharet yundum da geldim

Şunda bir kardaşla kayda düşmüşüm
Pirler makamında yanmış pişmişim
Kırklar meydanında hem görüşmüşüm
İstemem yanmayı yandım da geldim

Şah Hatayi eydür senindir ferman
Olursun her kulun derdine derman
Güzel Şah'ım sana bin canım kurban
İstemez kurbanı kestim de geldim

Dostun Gül Cemâli Cennettir Bana —Kul Fakir

Dostun gül cemali cennettir bana
Ne çare ayrılık zamanı geldi
İstemem ayrılmak senden sultanım
Ne çare ayrılık zamanı geldi

İstemem ayrılmak senden sultanım
Gül cemale aşkın ile nalânım
Çıkarma gönülden dinim imanım
Ne çare ayrılık zamanı geldi

Kul Fakir'im âşık aşka yanandır
Hak-erenler birbirine kanandır
Dosta doymak olmaz kanan erkândır
Ne çare ayrılık zamanı geldi

Göklerden Süzüldüm Tertemiz İndim—Aşık Veysel

Göklerden süzüldüm tertemiz indim
Yere indim yerli renge boyandım
Boz bulanık bir sel oldum yürüdüm
Çeşit çeşit türlü renge boyandım

Azgın azgın çağlayarak akarak
İnsafsızca tahrip edip yıkarak
Ne utandım ne kimseden korkarak
Kusur günah kirli renge boyandım

Yüzümü yere vurdum süründüm
Çok dolandım ırmak oldum göründüm
Eleklerden geçtim yundum arındım
Kâmilane karlı renge boyandım

Irmak olup kavuşunca denize
Dalgalandık coştuk taştık biz bize
Çok zaman seyrettim, aya yıldıza
Aydın, parlak nurlu renge boyandım

Veysel Hak'tan geldim Hakk'a göçtüm
Ben diyenler yalan gerçeği seçtim
Bir buhar halinde göklere uçtum
Kayboldum o sırlı renge boyandım

Aslıma Karışıp Toprak Olunca —Aşık Veysel

Aslıma karışıp toprak olunca
Çiçek olur mezarımı süslerim
Dağlar yeşil giyer bulutlar ağlar
Gökyüzünde dalgalanır seslerim

Ne zaman toprakla birleşir cismim
Cümle mahlûk ile bir olur ismim
Ne hasudum kalır ne de bir hasmım
Eski düşmanlarım olur dostlarım

Evvel de topraktır sonra da adım
Geldim gittim bu sahnede oynadım
Türlü türlü tebdilata uğradım
Gâhi viran sen olurdu postlarım

Benden ayılınca kin ve buguzum
Herkese güzellik gösterir yüzüm
Topraktır cesedim güneştir özüm
Hava yağmur uyandırır hislerim

Âlemler âlemi ölçer biçerler
Hamını hasını eller seçerler
Bu dünya fanidir konargöçerler
Veysel der ki gel barışak küslerim

Dostlar Beni Hatırlasın —Aşık Veysel

Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın

Can kafeste durmaz uçar
Dünya bir han konan göçer
Ay dolanır yıllar geçer
Dostlar beni hatırlasın

Can bedenden ayrılacak
Tütmez baca yanmaz ocak
Selam olsun kucak kucak
Dostlar beni hatırlasın

Ne gelsemdi ne giderdim
Günden güne arttı derdim
Garip kalır yerim yurdum
Dostlar beni hatırlasın

Açar solar türlü çiçek
Kimler gülmüş kim gülecek
Murat yalan ölüm gerçek
Dostlar beni hatırlasın

Gün ikindi akşam olur
Gör ki başa neler gelir
Veysel gider adı kalır
Dostlar beni hatırlasın

Bir Gerçeğe Bel Bağladım —Aşık Daimi

Bir gerçeğe bel bağladım erenler
Aldı benliğimi bitirdi beni
Damla idim bir ırmağa karıştım
Denizden denize götürdü beni

Nice kaptan kaba boşaldım doldum
Karıştım denize deniz ben oldum
Damlanın içinde evreni buldum
Yine benden bana getirdi beni

Buhar oldum yağdım yağmurlarınan
Karıştım toprağa çamurlarınan
Piştim fırınlarda hamurlarınan
Üstadım sofraya yatırdı beni

Çiğnediler dişler ile ezildim
Vücut eleğinden geçtim süzüldüm
Çaldı kalem bir deftere yazıldım
İrfan mektebine yetirdi beni

Daimi'yim ermişlerin ereği
Böyle idi tabiatın gereği
Ölmez bir ananın oldum bebeği
Aldı dizlerine oturdu beni

Lâmekân İlinde Bi Nişan İken —Noksani

Lâmekân ilinde bir nişan iken
Zuhur etti beni bir kân içinde
Üçyüz altmış altı nehirden gelen
Özüm katre etti umman içinde

Bir zaman ummanda cansız yatırdı
Can ceset verip el ayağım bitirdi,
Nokta olup kalbim içre oturdu
Rızkımı bitirdi ol kan içinde

Tekmil vücut içre saldı cihane
Nefsi verdi iki babdan âyene
Gözünde nur oldu baktım cihâne
Bencileyin yüz bin ver han içinde

Bir zaman maderden şir emdim kandım
Tez vakit andan dahi usandım
Diş bitirip abi nana dayandım
Vücudum beslerdim devran içinde

Noksanî'nin cesedinde can olan
Gönüller tahtında hem sultan olan
Eşidip gösteren hem dilde gelen
Evsafın okurum fur'kan içinde

Hanedana doğru döndü bu katar —Pir Sultan Abdal

Hanedana doğru döndü [bu] katar
Hatır safa ile gönderin bizi
Muhib olanlara bir mana yeter
Hatır safa ile gönderin bizi

Ne kadar gülsen [de] aranır demler
Kaldır gönlünden gussa ile gamlar
Evliya[lar]a muhib olan canlar
Hatır safa ile gönderin bizi

Güruhta gülbenkte bizi anarlar
Cemiyette lokmamızı sunarlar
Can intizar der yolumuz dügerler
Hatır safa ile gönderin bizi

Muhabbete doyulur mu gaziler
Her güldükçe yüreklerim sızılar
Görünüyor karşımızda yazılar
Hatır safa ile gönderin bizi

Pir Sultan Abdal'ım ehl-i hikmettir
Muhabbet ezelden [beri] sünnettir
Ne kadar eğlensek sonu firkattir
Hatır safa ile gönderin bizi

ENE'L HAKK —Hıdır Çam

Bir düşe düş olup aradım, durdum
Ömrümü tüketip ziyan eyledim
Ben gökte ararken kendimde buldum
Uyanıp kendime niyaz eyledim

Çok zaman dolandım kitapta, dinde
Meğer tüm keramet gizliymiş bende
Aldanıp mal, mülke giderken önde
Benlik sarayını viran eyledim

Yollara savurdum dolu heybeyi
Toprağın tapusu toprakta deyi
Bir sıra sır olup, teptim her şeyi
İçimi, dışımı üryan eyledim

Bir zaman gizlendim al kan içinde
Uyanıp göz açtım bir han içinde
Hakk ile Hakk oldum tek can içinde
Kendimi aleme ayan eyledim

Dediler Deruni neyin nesisin?
Kim seni söyletir, kimin sesisin?
Vahdeti mevcutta neyin eşisin?
Ene'l Hakk'ım diye beyan eyledim

Canı Birleştirdik Canana Geldik —Aşık Daimi

Ene'l hakk denilen mana özünü
Anladık sırrını ayana geldik
Hep bir idik iptidada mekanda
Serpile serpile bu yana geldik

Hoş bir hikayettir Adem'le Havva
Müsbet tekamülden olmadık tenha
Erdem tabiattan insana reva
Canı birleştirdik canana geldik

Cevherin özüdür cismi insanın
Hakkın sıfatıdır resmi insanın
Yalnız cehalettir hasmı insanın
Yıkıp yok etmeye meydana geldik

Mayası hakikat gevheri hüma
Tükenmez madeni bir oldu sima
Sormadılar bize kağıt diploma
Yazıldık mektebi irfana geldik

Daimi'yiz toplum ereğimizdir
Topluma yönelmek gereğimizdir
Toplum ile çarpan yüreğimizdir
Can ile baş ile kurbana geldik

On dört bin yıl gezdim Pervane'likte —Sıtkı Baba

On dört yıl gezdim Pervane'likte
Sıdkı ismin buldum divanelikte

İçtim şarabını mestanelikte
Kırkların ceminde dara düş oldum
Kırkların ceminde hayda haydar …
Haydar, doost, dara düş oldum
—
Güruhu Naci'ye özümü kattım
İnsan sıfatından çok geldim gittim
Bülbül oldum Firdevs bağında öttüm
Bir zaman gül için zara düş oldum

Bir zaman gül için haydar haydar …
Haydar, doost, zara düş oldum

KISA TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Kelime	
Abâd	Âbâd. Âbâdân. Bayındır, şen, ma'mûr, Zengin olma, varlıklı olma
Adavet	Düşmanlık
Adu	Düşman
Ahsen-i Takvim	En güzel insan yüzü
Abu hayat	Ölümsüzlük suyu, yaşam veren su
Ahu zarda	Ah edip ağlama
Alemi kübra	Büyük alem
Alişan	Hayman'a beyi (Aşık Dertli'nin nefesinde geçen)
Anasır	Toprak, su, hava, ateş dört unsuru
Arş-ı rahmân	Tanrı'nın arşı, en yüksek gök
Azade	Âzâde. Hür, başı boş, serbest
Bab	Kapı
Bâd	Hava, rüzgar
Bezmi gülistan	Bezm: Meclis, Gülistan: Gül bahçesi
Boran	Karlı kış
Buguz	Düşmanlık
Burc u bârımı	Kale duvarı/sur
Cahil-ü nadan	Bilgisiz yobaz, Kaba
Car	Câr, Zor durum, yardım isteme hali, dört, şal, Yetiş, imdat, yardımcı, Komşu

Cemal cemale	Yüz yüze
Cümle kainat	Bütün evren
Cüvan	Genç, delikanlı
Çark-ı (çarh) pervaz	Evrenin döngüsü, semahta kolları kanat gibi açmak, semahta yeldirme bölümü.
Çerağ sırlamak	Delil, ışık, nur, ilim için uyandırılan ışığın sırlanması.
Çeşdim	Gözüm
Çün	Çünkü, madem ki, ne zaman ki.
Dâr	Meydan, Görgüde talibin aldığı durum, İdam sehpası, Ev, yurt
Dâr-ı Mansur	Mansur gibi yol uğruna ölmeyi zorunlu görür. Meydan odasının orta yeri. Asılma simgesiyle gösterilir.
Derdimend	Dertli, üzüntülü, Derdi çok
Destür	Yolda kural ve kaideler.
Devri asan ola	Dönüşü kolay ola, devri rahat ola, daha ikrar alamayan ya da çocuk yaşta Hakk'a yürüyen için kullanılır.
Devri daim ola	İkrarlı, musahipli canların devrini tamamlayarak Hakk'a yürümesi durumunda kullanılır; yaşam döngüsünün tamamlanması.
Dört/Çar anasır	Dört öge (hava su ateş toprak).
Ene'l Hak	Hallacı Mansur'un aşk cezbesi sırasında, kendini aşarak Hakk'a ulaştığı ve Hakk'ın kendisinde tecelli etmesi, Hak bendedir.
Envar	Envâr, Enver, Nurlar, ışıklar, parıltılar, Parlak
Erkân	Ayin, kural, usul, temel esaslar.
Esritmek	Şarhoş etmek

Evsaf	Niteleme
Fenâ mülkü	Dünya, yokluk mülkü
Fırak	Acıklı gidiş, ayrılık
Firkat	Fûrhat. Ayrılık
Furkan	Ayrılık, iyi ile kötü arasındaki farkı gösteren şey
Gaib erenler	Gizli erenler
Gani	Doygun, zengin, kimseye ihtiyacı olmayan.
Gıybet	Kov, arkasından konuşma
Gövel turna	Gök mavisi, menevşeli turna
Gussa	Tasa, üzüntü, sıkıntı, gam, keder
Gülşeni bustan	Gül bahçesi, Gül bostanı
Gülzar	Gül bahçesi.
Güruhu Naci	Kurtulmuş, hakikate erişmiş, esenliğe kavuş-muş topluluk, kirlenmemiş, kâmil toplum.
Hace	Âlim, bilge, mürşit.
Hak aşığı	Ozan; derviş, Hak kelamı söyleyen.
Hak kapısı	Hakk'a ulaşma aşamaları olan Dört Kapı Kırk Makam'da her bir kapı; ana rahmi.
Hakk divanı	Hak huzuru
Hakk eyvallah	Kabülümüz Hakk'tandır
Hakk ile Hakk olmak	Hakk ile bütünleşmek. İnsan Tanrı'nın gizidir.
Hâl	Durum
Ham ervah	Olgun olmayan kişi, ham sofu
Hasıl olmak	Hâsıl, Husûle gelen, ortaya çıkan, Meydana gelme, yetişme, oluşma
Havfım	Havf: korku, Havfım: korkum
Hayrül beşer	İnsanların hayırlısı

Hazân	Sonbahar
Himmet	Yardım, izin
Hub	Hûb. Güzel, hoş, iyi
Hublar meclisi	Güzeller/iyiler meclisi
Hüma	Hümâ, Cennet kuşu, devlet kuşu, Türkçe'de Umay kuşu da deniyor
Hüsn-i Rıza	Hoş karşılama
İkrar	Kabul, saklamayıp söyleme, dil ile söyleme, söz verme
İllet	Hastalık, maraz
İlm-i hikmet	Bilgi ve hikmet, felsefe
İnsani Kâmil	Hakk'ın sureti, Hakk'ın bütün sıfatlarını üzerinde taşıyan.
İntizar	Bekleme, gözleme
İptidada mekanda	Başlangıçta, en evvel, ilk mekan, ilkel mekan
Kaim	Hem zaman var olan.
Kal u bela	Bütün ruhların Tanrı'yı tasdik ettikleri toplantı
Kani/kaniyiz	İnanmış kanmış, yeterli bulmak.
Kasavat	Keder, üzüntü
Katar	Dizi, kervan, Tarikat, yol ehli
Katre	Damla
Kayd-ı baki kala	İsmi daim olarak hatırlana, unutulmaya.
Kemalet	Olgunluk
Kemerbest	Belli bir aşamaya yükselmiş olan dervişin beline kemer bağlama. Beline kemer kuşanmış olan. Kemerbeste, beli bağlanmış, hizmete hazır kimseler demektir.

Ketm-i adem	Yokluk evresinde, yokluk alemi
Kov	Çekiştirme, dedikodu, akadan söyleme
Kubbe-i Rahman	Hakk'ın can olarak tecelli ettiği yer; ana rahmi.
Lamekân	Mekânsız, mekânı olmayan.
Levh-i kalem	Takdiri yazan kalem. "Nun ve'l-ḳalemi ve mā yesṭurūn"13 Nūn Ĥavvāya (15) Ḳalem Ādeme remzdir diye bunca kelimeler ḳalem ile devātdan žāhir (16) olup taĥrīr olduġu gibi bunca śıfātlar Ādem ile Ĥavvādan -5b- (1) vücūd bulmuşdur. (S.817) ... Ḳalem-i ḳudretden (13) nutfe ile akar.(S.818) Ancaḳ kāġıd-ı ĥayāta yazılır. İbtidā bir tamla nutfedir. . . . "Nun ve'l-ḳalemi ve mā yesṭurūn"24 Ḳalem, nūn levĥine (6) yazdı, ḳamu esrārı insān kemāliyle žuhūr eyler. (S.819) Bu nutfe kāġıdı ĥāyat-ı ümmü'l-kitāb levĥaya yazılır. (6) Cānlı ḳalem ile cānlı kātib yüzünden anı Fażl-ı Yezdān 'aşḳıla) şevḳıla yazar. Hiçbir kātibin 'aḳlı ana ermez. (S.819) . . . 'İlm-i ḳalem cümle 'ālem cümlesiniñ ḳuvvet-i nefsānį (8) dört cevherden ĥāśıl olur. Ḳalem de anıñla ḳalemde aḳan da andan (9) gelür. Cümle ta'āmlar yerden biter. Ol nebātda loḳma olur,

	laĥm olur, (10) yaġ olur, bal olur, süd olur. Elvān [u] envā'ı et'imelerden (11) nefs-i ta'ām şerį'at ocağında pişer. Andan tarį̇ḳat matbaĥında (12) ĥall olur. Ma'rifet potasında ḳāl olur. Ĥaḳį̇ḳat derecesinden (13) dökülür. . . . Ancaḳ ibtidā ta'ām śoñra ḳan soñra mezi śoñra (15) gevher śoñra meni insān śıfātıñ bürünüp cihāna 'uryān gelir. (S.821) (MUSTAFA RUMÛZÎ'NİN HAKÎKAT-NÂ-ME'Sİ--*Bahir SELÇUK/ Selahattin TOPBAŞ)*
Libas	Giysi, elbise
Maşuk	Aşık olunun
Masiva	Bundan başka bütün varlıklar, dünya ile ilgili olan şeyler
Mihman	Misafir, Konuk
Mihnet	Eziyet, keder, dert
Muhib	Talib. Seven, bir tarikata giren, dost
Mulk-i melekut	Melekler alemi, ruhlar alemi
Münevver	Aydınlatılmış, nurlandırılmış, Bilgili, Aydın
Münezzeh	Temiz, arı, noksanlardan uzak.
Müsbet tekamülden	Olumlu oluşup, olumlu gelişme
Nadan	Cahil, terbiyesiz, nobran, Yoz, Kaba
Nahak	Nâhak, Haksız yere, Haksızlık
Nakkaş	Süsleme sanatçısı, nakış yapan, ressam
Nalan	Nalân. İnleyen
Nar	Ateş

Nefs igvasından	Nefsin azdırılması, yol çıkartılması
Nikab	Örtü, perde, yüz örtüsü
Nur	Hakk'ın özü, görünür duruma gelen varlık, ışık, çerağ.
Od	Ateş
On sekiz bin alem	Tanrı'nın farklı görünüm alma durumlarını temsil eden on sekiz evren. İnsan
Pâk	Temiz, arı
Ref'et nikabı	Yüz örtüsünü kaldırma
Sakiya meyinde	Meydeki esrar (Kulaktan alınan demdeki sır, sözdeki sır)
Ser	Baş
Seyran	Gözleme, Gezinme, Gören, Bakan
Sınık	Kırık, yara, çıkık
Sırlama	Sır etmek, görünmemek üzere gömülmek, toprağa karışmak.
Sücud	Yüzünü yere sürme kapanma, Secde etmek
Sülb (sülb-i peder)	Baba cevheri, tohumu
Şem'i ruhsarına	Şem: Mum, Cerağ, İşitme, kulak verme Ruhsar: Yanak, Gül yüzlü
Şems-i mahımız	Güneş ve Ayımız
Şir	Aslan
Şol	O, ol, şöyle, Şu
Tebdilata	Değiştirme
Tedbil	Şekil değiştirme
Temenna	Rica, istek, selam

Terceman	Kurban. Belli işlerde dervişler veya görevliler tarafından okunan düzenli dualar
Tevhit	Birlik, bir olduğuna inanmak
Toy	Ziyafet, ziyafet yemeği
Turap	Toprak, toz.
Umman	Okyanus, Büyük deniz
Uş	İşte, şimdi
Ülfet	Dostluk, Alışma
Üryan büryan	Çırıl çıplak, her türlü dünyevi şeylerden arınmış
Vahtedi mevcud	Evrende varolan tüm varlıkların birliğine Tanrı olarak kabul eden anlayış
Vardan var olmak	Hak'tan varlığa gelmek
Vasıl	Erişen, ulaşan, kavuşan
Vech-i enver	Aydınlık yüz
Yedi alem	Yedi gezegen, Ortaçağ'da bilinen 7 gezegen
Yektaş	Teklik arkadaşı, tek dost
Zuhur	Görünme, meydana çıkma
Zühre Ana	Venüs, çoban yıldızı, dokuz gök katından biri, Ali'nin güzelliğinin simgesi.

EKLER

HAKKA YÜRÜME ERKÂNI HİJYEN KURALLARI

Bu hizmeti gören canların dikkat etmesi gereken "Hijyen Kurallar":

- Hizmet görenler (Paklama) yapan hizmetlilerin dikkat etmesi gereken kurallar.
- Paklama alanı ve kulanılan malzemeler ve dikkat edilmesi gereken kurallar.
- Paklama bittikten sonra yapılması gereken kurallar.
- Rızalık suyu verilmesi.
- Kırk yemeğinde dikkat edilmesi gereken kurallar

Bilindiği gibi birçok hastalığın asıl sebebi hijyen kuralarını bilmemek veya yeterli derecede önlem almamaktan oluşuyor. Bu süreç bazen ölümcül dahi olabiliyor. Bugün itibarı ile Dünyanın geldiği konum buna güzel bir örnektir. Burada bizim amaçladığımız bu hizmeti yürüten canlarımızı bilgilendirip, kendilerini zararlı (BAKTERİ ve VİRUS)'lardan korunmalarını sağlamaktır. Bakteri, virus, mantar, küf, parazit ve bunların oluşması, bunlara karşı kulanılacak bazı zararlı dezenfektan malzemelerini de bilmek gerekmektedir.

Alman RKI'nin (Robert Koch Institut) verdiği rakamlara göre Almanya'da yılda Nosokominale infektionlardan) yarım milyon insan hastalanıyor ve 20 ile 50 bin kişi hayatını kayıp ediyor.

Bunlar nelerdir?

* (N-Noroviren)(V-VRA)(M-MRSA)
* (M3-M4 MRGN) (C-Condyloma)
* (U-Umkerisolirung-Karantena) bu bakteri ve virusların yanı sıra (Ebola-Sars-Mers-Covit 19-Tüberküloz-Kuduz-Aids-Genore) en çok bilinen türleridir. Bu mikroplar insanlara

- Hava yolu ile
- Temas yolu ile
- Dolaylı temas yolu ile bulaşır.

Viruslar yaşayabilmek için bir başka canlı organizmaya ihtiyaç duyarlar, buna örnek olarak yumurtayı verebiliriz, yumurta dışarda beklediği halde hiçbir reaksiyon oluşmaz, fakat bir tavuk onun kuluçkaya aldığında yeterli ısı ve ortamı oluştuğunda yumurta canlanır ve civciv oluşur.

Bakteriler kendi; kendini besler ve hızlı bir şekilde ürerler, mantar ve küfler'de aynı şekilde çoğalırlar.

HAVA YOLU İLE BULAŞAN INFEKSİYON HASTALIKLARI

Hava yoluyla bulaşan birçok bakteri ve viruslar vardır. Bu gözle görülmeyen mikro organizmalar havadaki patrükellere tutunurlar. Havanın sıcaklık derecesine göre üç ile oniki saat havada asılı kalabilirler. Buna örnek olarak Tüberküloz, İnfulenze, Kızamık, Sars vs. mikro organizmaları örnek verebiliriz. Bazı bakteriler üremek için oksijene ihtiyaç duyarken bazı bakteriler oksijensiz ortamda dahi yaşaya bilirler.

TEMAS YOLU İLE BULAŞAN INFEKSİYON HASTALIKLARI

Temas yolu ile bulaşan hastalıklara örnek olarak;

Hepatit (A) Salmonellen, Norvalk, Vieus, Kolera, Rotavirus vs. verebiliriz.

DOLAYLI TEMAS YOLU İLE BULAŞAN INFEKSİYON HASTALIKLARI

Kapı kollarına, pencere ve duvarlara, soğutucuların içerisine veya birçok bulaşıcı hastalığı bünyesinde taşıyan kişilerin bir araya gelmesiyle veya paklama esnasında etrafa bulaşan mikroplar, bakteriler, kan lekeleri, su ile temizlik iyi yapılmadığı takdirde bulaşıcı hastalıkların bıraktığı (SPORLAR/Bakteri ve Virus izleri) bu türe birçok bulaşıcı hastalığı örnek olarak verebiliriz.

Bu genel bilgiden sonra paklama yeri ve bu işlemi yapacak hizmetlilerin uyması gereken birçok kural vardır.

Bulaşıcı hastalıkların olabileceği iş yerlerinde, Alman İnfektion'dan korunma yasası gereği parağraf (§ 36 Hijyen Planı) olmak zorundadır. Bu yasa mutfaklar içinde geçerlidir. "Okullar, Çocuk yuvaları, Dernekler, Hastahaneler vs."

Paklama alanına girerken 1,5-2 m^2 karelik ayrı bir bölüm olmak zorunludur. Mümkünse bu alanın giriş kısmına (UV) ultraviyolet ışını takılmalı dışardan gelecek mikropların veya virusların içeri girmesi engellenmelidir. O alandan tekrar kıyafetlerini değiştirecekleri ikinci bir 2,5-4 m^2 bir alanda paklama hizmet için kendilerini izole edecekleri Kıyafetlerini değiştirecekleri (soyunma odası'da) denen yerde ilk olarak bir seferlik kulanılan plastik eldiven giyilmeli,

daha sonra su geçirmeyen aşağıdan yukarı şapkasıda olan bir tulum giyilmelidir. Şapka takılmadan önce, ayağa giyilen plastik çizmenin üzerine galoş geçirilmeli, her tarafı kapatacak şekilde saydam bir gözlük takılmalı, en azından FFP2 veya ona eş değer bir maske kulanılmalıdır. Bu kıyafet giyildikten sonra mutlaka dirseklere kadar gelecek şekilde uzun ikinci bir eldiven giyilmeli, son olarakta tulumun üzerine bir önlük giyilmesi gerekmektedir. Kıyafetini değiştirdiği o izole alanda paklama alanına girerken Fotozelle Sensor'lü Desanfektan sıkan aletin altında giyilen kıyafetin de dezenfekte edilmesi gerekmektedir. Paklama alanının veya soğutucunun içerisi, kapı kollarında, duvarda, camlarda, yerde mikrop oluşma olasılığı çok yüksek ve muhtameldir. Bundan dolayı her paklama hizmeti görüldükten sonra uzman veya zertifikalı kişilerce bu özel alan iyice yıkanmalı, dezenfekte ve gerekirse sterilize edilmelidir.

Paklama hizmetini görecek canların kulanacakları birçok malzeme bulunmaktadır, bunların bir kısmı bir seferlik bir diğer kısmıda devamlı kulanılan araç gereçlerdir. Bir seferlik kulanılan malzemeler çeşit ve kulanım alanlarına göre sınıflandırılmışlardır. Bir seferlik kulanılan malzemeler orda bulunan renkli çöp konteynerine atılması mecburidir.

Bu malzemeler nelerdir?

• KIRMIZI

Urin, dışkı ve dışkıya temas eden malzemeler ve fayans temizliği için kulanılan malzemeler kırmızı kutuya atılmalıdır.

• **SARI**

Yıkama alanında kulanılan musluk mermer, sabun veye diğer malzemelerin konduğu musluk başlıkları varsa ayna küvvet temizliğinde kulanılan malzemeler sarı kutuya atılmalıdır.

• **MAVİ**

Dolap, sandalye, regal, kalörüfer, kapı temizliği için kulanılan malzemeler mavi kutuya atımalıdır.

• **YEŞİL**

Genelikle temizlik, desinfektion,sterilize malzemelerinin, enjektionların, yarabandları vs. atılması gereken kutudur. Özellikle tıbbi atıklara dikkat edilmeli bunların imha edilmesi için sağlık kurumlarından destek alınmalı (genelikle yakılması) gereklidir.

Hakka yürüme hizmetlerini yürüten canların kulanacakları malzemeler ülkelerin sağlık normlarına göre değişiklik gösterebilir. Avrupa Anayasası gereği (DIN EN 15017) hijyen kuralarına uyulması gerekir.

- [Hijyen Planı]
  Hizmeti gören kişi ismi
  Hakka yürüyen kişi kimlik bilgileri varsa Hastalıklarla ilgili bilgisi
  Hizmettin yapıldığı yer
  Saat /Gün/Ay/Yıl
  Kulanılan Kimyasal maddeler.
  Hijyen Planına yazılıp dokumente edilmelidir.
- Yarabantları DIN 13019 norm
- Açık yaralar için 10x6 cm bant
- Parmak yara bantları 12x2 cm
- Bandaj paketleri DIN 13151
- Bandaj 60x80
- Bası bezi 10x10
- Sabitleme bandajı
- Pamuk
- Sarğı bezi
- Kefen bezi 1.5x11 m
- Keseye benzer yıkama bezi 5 tane
- Yeteri kadar plastik önlük
- Sabun ve Şampuan
- Sargı bezleri farklı boyutlarda
- En az 3 tane havlu
- Tütsü/Parfüm/Kolanya
- Makas/Saç tarağı/Fön/İğne
- Tırnak makası/Cımbız
- Tıraş sabunu ve Jilet
- Mandal/Aspirator/İplik
- Fırça/Çene bağlama bandajı.
- Bir kulanımlık yeterli plastik eldivenler
- En az 3 tane dirseklere kadar gelecek kalın eldiven.

Burda kulanılan tek seferlik malzemeler çöp kutusunun renklerine göre atılmalı ve devamlı kulanılan araç gereçler Autoklav dediğimiz yüksek buharlı veya 134° sıcaklığa ulaşan ya da UV (Ultraviyolet) ışınlı makinaların içerisinde temizlenip tekrar kulanılmalıdır.

Hakka yürüyen kişi için inancımız gereği, rızalık suyu dökmek isteyenler olacaktır, yıkama alanına kesinlikle izole kıyafetler giyilmeden girilmemesi gerekir.

Fakat sevenlerinin son arzuları olarak su dökmek istiyenler (tabutun üzerine) su serpebilirler veya saydam bir cam ya da plastik cam arkasında görebilirler veya su serpebilirler.

Paklamayı yapacak hizmetlilerin kendisini koruyabilmesi için giymeleri gereken kıyafetler tam izole olması, su geçirmemesi, Mutlaka iki eldiven giymesi gerekmektedir. Hizmet'den sonra bu kıyafetleri çıkarırken özellikle çok dikkat edilmesi, hiçbir şekilde bakteri veya virusla temas edildiği düşünülerek, vücudun açık yerlerine elbiselerin temas etmemesi gerekmektedir. Onun için eldivenleri ve elbisenin çıkarılması özel bir teknikle yapılması gerekir.

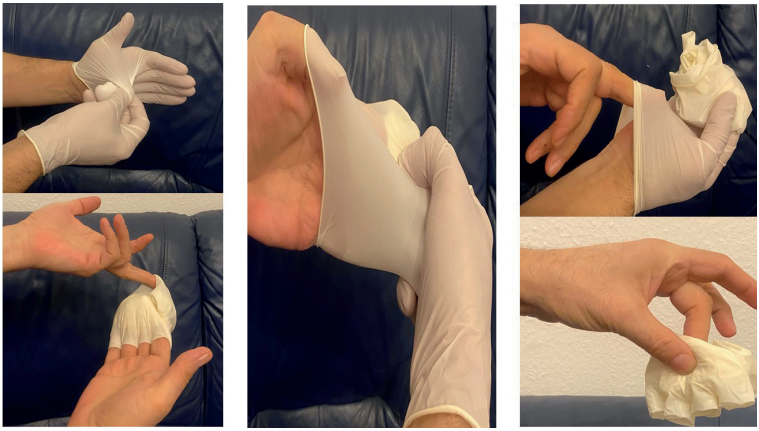

Her şey bittikten sonra hizmetli dışarı çıkarken eldivenlerini bu şekilde çıkartmaları gerekiyor.

(Eldivenin dış kısmıyla kesin temas olmaması gerekir).

• Bu hizmetlerin görüldüğü alan sertifikalı kişiler tarafından çok iyi temizlenmeli, dezenfekte edilmeli ve atık sular extra bir filtre sistemi ile arındırılmalı ve gerektiğinde atıklar, konuyla ilgili kurumlar tarafından imha edilmelidir.

Bunun sebebi her ülkede farklı kanun çerçevesinde izah edilmiştir. Burda kulanılan birçok kimyasal maddeler var, bunlardan korunmak gerekir.

Örnek olarak; **Aldehyed, Formaldeyd, CH2O, Alkoh/Ethenol/Pehnole** bu tür kimyasal maddelerin çeşitli kulanım alanları, çeşitli etkileri ve beli bir zaman zarfında etkisini gösterdiği bilinmesi gerekir.

- Bakterizid-A/B-Viruzid-Fungizid
- Sporozid-A-B-C-D

Bu tür kimyasal maddelerin çeşitli kulanım alanları, çeşitli etkileri ve beli bir zaman zarfında etkisini gösterdiği bilinmesi

gerekir. Bu dezenfektanlar "Almanya" için PARAGRAF (§)18 Schulussdesinfektion yasası içerisinde yapılması gerekir.

KIRK YEMEĞİ / MUTFAK HİJYENİ

Hakka yürüme hizmetlerinde Kırk yemeğinde günümüzde bu hizmettler genellikle cem evlerinde görülüyor, aile fertleri cem evlerinde bu hizmetleri görürken birçok kişi mutfağa girip çıkıyor.

"Art niyet aramıyarak yardım olsun diye düşünürken bazen birçok hastalığı topluma bulaştırma riskinide beraberinde taşıyorlar." Basında çok duyarız,düğün veya cenaze yemeğinde zehirlendiler diye. Bunu göz önünde bulundurarak, burda mikroorganizmaların bilinmesi gerekir.

Bunlar nelerdir?

Bakteriler: Tek hücreden oluşur,millimetrenin binde biri büyüklüktedir. Bakterilerin (Patojen) olanları sağlık için tehlike oluştururlar.

Küfler: Bu mikroorganizmalar yiyeceklerin bozulmasına sebep olur ve (Toksin) üretirler, küflerin iyi olanlarıda vardır.

Mayalar: Ilık ve sulu ortamlarda filizlenerek, bölünerek ürerler.

Viruslar: Yaşaya bilmesi için bir başka canlı organizmaya ihtiyaç duyar, kendilerini besleyemedikleri için bir hücrenin içerisine girerek orda çoğalır, o hücreyi patlatarak tüm vücuda yayılırlar. Su, yiyecek temas yolu ile bulaşırlar.

Nem/havasızlık, uzun süreli depolama/kulanma tarihlerinin geçmiş olması ve hijyen kurallarının bilinmemesi burda hastalıkların çoğalmasına sebep olur. Her yerde bulunan mikroplar nemli, sulu, uygun ısı ortamının oluşmasında çok büyük etkendir.

Bilinmesi gereken en önemli hususlardan bir tanesi bozulmuş bir gıda saatlerce kaynatılıp, pişirilse dahi zehirleyici özeliğini kayıp etmez. Mutfaklarda dikkat edilmesi gereken birçok kural vardır. Başta mikroplarla baş edebilmek için temizlik en ön sırada gelir.

- Toxin üreten, besleyici maddeleri yok etmek.
- Kuru ortam.
- Pişirilen gıdalar 65° üstünde pişirilmesi bilinmelidir.
- Mikropların faliyetleri eksi derecelere düştüğünde yavaşlar.
- -18'den sonra çoğalmaları tamamen durur fakat ölmezler.

Bazı mikroplar asidik ortamda ve oksijensiz ortamda'da yaşaya bilirler. Mutfakta hizmet gören hizmetliler mutlaka bağlı buldukları sağlık kurumlarından mutfakta çalışabilirlilik zertifikası olması gerekir, diğer yardım etmek isteyen canlar ellerini dezenfekte ederekten, birer eldiven giyerekten ve maske takaraktan bu hizmeti görebilirler, fakat mümkünse mutfak kısmında sertifikalı görevlilerin dışında girilmemesi gerekir. Her mutfakta bir hijyen planı olması gerekir.

HİJYEN PLANI

Burda kim nerde, ne zaman nasıl çalıştığı ve son olarak da mutfak temizliği yapılırken yapılan hizmetler dokumente edilmelidir.

MUTFAK SORUMLUSU			
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Nerde		**Nasıl**	
Temizliği yapan kişiler			
Kullandıkları Kimyasallar			
Not			

Verhalten im Brandfall
Ruhe bewahren
1. Brand melden
Telefon:
und oder:
Wer meldet?
Was ist passiert?
Wie viele sind betroffen?
Wie ist es passiert?
Warten auf Rückfragen!
Brandmelder betätigen
2. In Sicherheit bringen
Gefährdete Personen mitnehmen
Türen schließen
Gekennzeichneten Fluchtwegen folgen
Keinen Aufzug benutzen
Auf Anweisung achten
3. Löschversuch unternehmen
Feuerlöscher,
Wandhydranten benutzen
Mittel und Geräte zur Brandbekämpfung benutzen

Löscheinsatz
Beim Einsatz der Feuerlöscher sind folgende Schritte zu beachten:
Falsch
Richtig
Feuer in Windrichtung angreifen
Flächenbrände vom beginnend ablöschen
Aber:
Tropf- u. Fließbrände von oben nach unten löschen
Genügend Löscher gleichzeitig einsetzen nicht nacheinander
Achtung:
Immer auf Wiederentzündungen achten
Eingesetzte Feuerlöscher nicht wiederverwenden. Vom Kundendienst prüfen und auffüllen lassen.
oder 112

Verhalten im Brandfall
Ruhe bewahren
1. Brand melden
2. In Sicherheit bringen
3. Löschversuch unternehmen
Löscheinsatz
Beim Einsatz der Feuerlöscher sind folgende Schritte zu beachten:
Falsch
Richtig
oder 112

Son olarak kapalı mekânlara gelenlerin güvenliği için kurumun uyması gerekli güvenlik kuralları her ülke için farklılık gösterse de,

İlk yardım çantası,

Dezenfektan kutusu,

Yangın tüpü,

Uyulması gereken işaretler,

Yangın çıkışları mutlaka belirtilmesi gerekmekte ve görünür olması gereklidir.

HYGIENEPLAN UND DESINFEKTIONSPLAN

HAKK'A YÜRÜYENİN KİMLİK BİLGİLERİ			
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Doğum Tarihi *Geburtsdatum*		**Adres** *Adresse*	
Hastalığı *Krankheit*			
NOT *NOTIZ*			

HİZMET YAPAN KİŞİLER			
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adres *Adresse*			
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Adres *Adresse*			

YAPILAN HİZMETLER	
Hizmetin türü:	
Hizmet alanı:	
Tarih: *Datum*	

TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYON			
Adı *Vorname*		**Soyadı** *Nachname*	
Tarih: *Datum*		**Adres** *Adresse*	
Kulandığı kimyasallar:			
Temizlik ve Dezenfeksiyon yapılan yerler:			
NOT *NOTIZ*			

MUTFAK HİJYEN PLANI

NELER YAPILACAK	NE ZAMAN YAPILACAK	NASIL YAPILACAK	NE İLE YAPILACAK	KİMLER YAPACAK
El Desinfektanı	İşe başlamadan önce ve sonra, gıdalara temastan sonra.	3-5 ml desenfektan ile eller desenfekte edilmeli yukardaki resme bakınız, kulanılan kimyasalın etki süresine bakınız, örnek: 30 saniye desenfekte süresi, Almanya için EN 1500 kurallarına dikkat edilmelidir.	Kullanılan desenfektanların CE veya RKI damgalı olmasına dikkat edilmeli, şirketin ismi, tarih ve kullanım alanları yazılmış olması gerekir.	Tüm mutfak personeli ve dış kısımda servis ellemanları.
Hijyen El desenfektionu.	İşe başlamadan önce ve sonra Tuvaletten önce ve sonra, yemekten önce ve sonra, el yıkamadan önce ve sonra.	Eller kokulu el sabunu ile yıkanıp, havlu veya kağıt mendil ile iyice kurulanması gerekir.	El sabunu.	Tüm mutfak çalışanı ve mutfak elemanlarına yardımcı unsurlar.
Cilt bakımı	İşe başlamadan önce	El ve yüz sabun ile iyice yıkanıp kurulanmalı.	Temizlik kremi ve yumuşatıcılar ile.	Mutfak personali ve servis elemanları
Kap, kacak, çatal, kaşık vs.	Günlük her kullanımdan sonra.	Bulaşık makinası veya Elle yıkamada 65°C / 2-20 ml ilaç 10 L su için.	KM 11 Bulaşık sabunu	Mutfak personali
Kazanlar/Tavalar.	Günlük her kullanımdan sonra.	Makina veya elle yıkama 65°C 2-20 ml ilaç 10 L su için.	KM 16 Sıvı sabun veya parlatıcı kimyasal vs.	Mutfak personali

Bulaşık Makinası	Günlük kulanıma gereksinme duyulduğunda	Makina temizligi yapılmalı, gerektiğinde boş çalıştırılmalı, her tarafı silinip gerektiğinde desenfekte edilmelidir.	sabun, sirke, limon veya başka bir kir sökücü kullanılmalı.	Mutfak personali
Bulaşık lavabosu	Her kulanımdan sonra	Temizlik ilaçları ile kirler çıkarılıp, durulanıp kurulanmalı.	Temizlik ilaçları ile kirler çıkarılıp, durulanıp silinecek	Mutfak personali
İş alanı/ fayanslar/ Elektrik prizleri/ Kapı kolları	Günlük her kulanımdan sonra	Elektrik prizlerine özellikle dikkat edilmeli, su sıçratmadan, silinip kurulanması gerekir	Nemli bir bezle temizlenmesi gerekir	Mutfak personali
Mutfak robotu/Kesici aletler/Kesme tahtası	Günlük her kulanımdan sonra	Sökülen parçalar iyice temizlenmeli, silinip kurulanmalı, aralarda bakteri oluşumu sıkça görüldüğünden iyice dikkat edilmesi gerekir.	Sıvı sabun, ince tel fırça ve desenfektan kullanılmalı.	Mutfak personali
Ocak/Grill ve kullanılan diğer malzemeler	Günlük her kulanımdan sonra	Kir çıkartıcı maddelerle silinip kurulanmalıdır.	Sıvı sabun gerekirse desenfektan kulanılmalı	Mutfak personali
Giyilen önlük/ Tekstil ve bezler	Günlük kullanımdan sonra, diğer tek kulanımlıklar çöpe atılmalıdır	Elbezleri 100°C, kıyafetler yıkamada farklılık gösterebilir. Ütülenip kurutulması başka açık bir alanda yapılmalıdır.	Sıvı sabun, durulayıcı, kimyasal vs	Mutfak personali veya başka görevliler

Taşıma arabası/ Kutular, Paketler	Günlük kulanımdan sonra	Kir sökücü ve kir çıkarıcı araç gereçlerle yapılmalıdır.	Gerekirse sabun, su veya desenfektan ile	Mutfak personali
Mutfak tezgahı/ Transport arabaları / Hızlı Desenfektan	Gıdalar ile temastan önce ve sonra	Sprey püskürtücüler ile, kullanılan kimyasalların 30 s etki süresine dikkat edillmeli.	Aseptix / İnisidin /Cidelsan vs	Mutfak personali, temizlik personali
İç cam pencereler	Gerektiğinde	Cam silme ilaçları ile ve ona uygun malzemelerle çerçeveler silinip kurutulacak	Cam ilaçları, limon içerikli ilaçlarla. Citro OB10	Mutfak personali, temizlik personali
Dondurucular.	Her üç ayda bir buzları çözdürülüp her tarafı silinmesi gerekiyor	Elektrik bağlantısı kesilecek, gıdaya uygun temizlik malzemesiyle temizlenecek.	KR 10 sıvı sabun ile yıkanıp durulanıp kurutulacak	Mutfak personali
Dolap veya kutular	Her ihtiyaç duyulduğunda ve en geç üç ayda bir yapacak	Kir sökücülerle, sabunlu su ile yıkanıp durulanıp kurutulacak	Genel temizlik malzemeleri veya sirke limon içerikli malzemeler ile temizlenecek	Mutfak personali

Kaynak Kişi: *İlk yardım ve hygien eğitmeni Ali Sönmez*